

COSMOGONIES ORIENTALS COMPARADES AMB LA MO-
SAICA. ENUMA ELIS¹ O POEMA BABILONIC DE LA
CREACIO, PEL P. JOAN ROVIRA, S. J., PROFESSOR DE SAGRADA
ESCRITURA EN EL COL·LEGI MÀXIM DE SANT IGNASI DE SARRIÀ

Aquest estudi sobre l'Enuma Elis de Babilònia, amb el qual encapçalem la nostra sèrie d'articles sobre les Cosmogonies orientals comparades amb la Mo-saica, fou traduït directament de l'original en llengua castellana, i publicat ara fa tres anys en l'Anuari de la Universitat de Barcelona, que immediatament s'es-gotà. Atenent a estudis que estan fent-se sobre Assiriologia, que van sortint pe-riòdicament, i a l'avantatge que se'ns ofereix de poder reproduir en gravats els textos originals de major importància, creiem convenient publicar-lo en ANA-LECTA, traduït al català, amb algunes addicions i modificacions, per la utilitat que la seva publicació pot reportar als qui es dediquen als estudis bíblics.

INTRODUCCIO

I. — El seu descobriment i publicació

Es, a la veritat, una troballa ben notable, qui ha contribuït, i de molt, a posar-nos en contacte amb el món de la cultura babilònica, la troballa del palau d'Asurbanipal, rei dels Assiris (668-626 a. J.), i de la seva famosa biblioteca (1), entre les runes de l'antiga Nínive (l'actual Kojundjik).

(1) Estranya biblioteca, per quant consta no de llibres o volums, sinó de rajoles reco-bertes amb una mena de signes o caràcters qui per la seva forma de tascó han pres el nom de *cuneïformes*. Els babilonis escrivien d'esquerra a dreta. Per escriure, agafaven la rajola tova encara, a la mà esquerra, i a la dreta, a tall de ploma, un tros de canya tallat paral·lelament a les seves fibres, que conservaven sempre quasi paral·lel a la super-fície de la rajola, i altra cosa no feien, que imprimir situant la punta del tros de canya en diverses direccions i d'aquesta manera formaven els múltiples i complicats signes d'aquella escriptura. Així impreses les rajoles o gravades, es feien assecar al sol o al foc i per aquest mitjà obtenien monuments escrits qui duraven llarg temps, ja que rajo-les així són conservades encara, qui pertanyen al tercer milenari abans de l'era cristiana (3000-2000 a. J.). L'escriptura cuneïforme, qui en el principi era ideogràfica o represen-tació d'idees, fou convertida més tard en sil·làbica o representació de síl·labes, sens perdre però totalment el seu valor ideogràfic. Com és ara: el signe qui significava *any* i era llegit *mu*, fou esmerçat més tard per a representar la síl·laba *mu*. Aquesta transformació de l'escriptura, d'ideogràfica en sil·làbica, fou conseqüència per ventura del canvi de llen-gua. Dels documents cuneïformes apar deduir-se amb força probabilitat que en la regió

A aquesta biblioteca qui es conserva a Londres, en el *British Museum*, pertanyen, si més no en part, els textos (rajoles o tauletes) cuneiformes qui han servit per a la reconstrucció del poema *Enuma Elis*.

El mateix explorador Jordi Smith fou qui primer va adonar-se de la troballa del poema i en donà compte l'any 1875 (2); i l'any següent, en la seva obra *The Chaldean Account of Genesis* (3), aparegueren trasllacions d'alguns fragments del poema, qui havien estat identificats; foren també publicades còpies o reproduccions (4) de part de la primera i cinquena taula, com i també de la quarta i setena. Als treballs del Dr. Wallis Budge qui, l'any 1883, va aconseguir de reconstruir molts trossos de la narració de la guerra entre Marduk i Tiamat, servint-se d'un duplicat babilònic qui pertanyia, segons ell va demostrar, a la IV taula del poema; a les traduccions fetes per Sayce (5) (1887 i 1888), per Zimmern (6) (1895) i a les publicacions més completes qui es componen de transcripció (7), traducció i notes filològiques i explicatives de Jensen (8) (1890), de Delitzsch (9) l'any 1896, i altra volta de Jensen (10) l'any 1900, va seguir l'obra més interessant de King (11), l'any 1902, el qual utilitzant bon nombre de fragments nous, va deixar ja reconstruïda, gairebé tal com avui la posseïm, l'epopeia babilònica.

babilònica s'usaven dues llengües diferents: la sumero-acàdica i l'assiro-babilònica: La sumero-acàdica, o senzillament sumèrica, és llengua aglutinant, qui pertany al grup de les llengües turànies i té, com estimen els filòlegs, qualque semblança amb alguns dialectes del Turquestan. Per contra, l'assiro-babilònica és una llengua de flexió i pertany al grup o família de les llengües semítiques, com l'hebreu, l'àrab, l'arameu. Ben segur que l'escriptura va passar d'una llengua a l'altra i els signes cuneiformes qui en el sumèric eren freqüentment ideogràfics, en passar a l'assiro-babilònic canviaren-se en sil·làbics.

(2) En una carta publicada al *Daily Telegraph*, 4 de març de 1875, número 6,158.

(3) *The Chaldean Account of Genesis*, Londres, 1876. Va seguir a aquesta una edició alemanya per Delitzsch, Leipzig, 1876, i encara una nova edició anglesa per Sayce, Londres, 1880.

(4) Aquestes reproduccions preparades per Smith l'any 1875, en una sèrie de sis planxes, no aparegueren sinó després de la seva mort l'any 1876, a la Revista *Transactions of the Society of Biblical Archaeology*, vol. IV.

(5) *Lectures on the Origin and Growth of Religion as illustrated by the Religion of the Ancient Babylonians* (en *Hibbert lectures*, 1887). *Records of the Past*, nova sèrie, t. I., 1888.

(6) La traducció de Zimmern forma l'apèndix de l'obra de Gunkel, *Schöpfung und Chaos in Urzeit und Enzeit*, Göttingen, 1895.

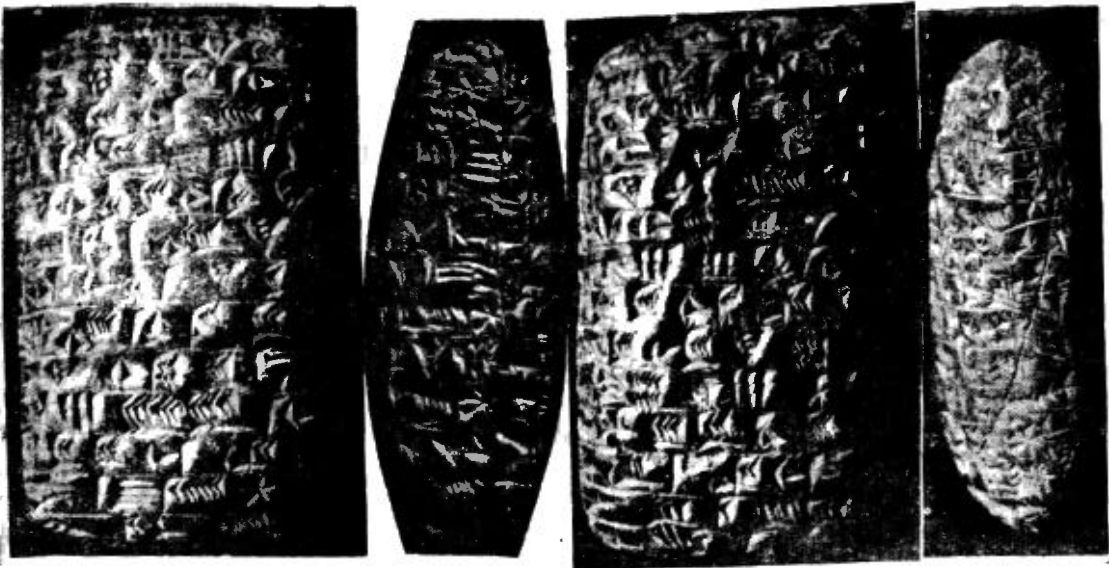
(7) En aquesta llei de publicacions cal distingir, per a major claredat, a més de l'original en fang, la còpia o reproducció d'aquell en signes cuneiformes, la transcripció en la llengua sumèrica o en l'assiro-babilònica, però en caràcters llatins, o si es vol europeus, i finalment la traducció en altres llengües.

(8) Jensen. *Die Kosmologie der Babylonier*, Strassburg, 1890.

(9) Delitzsch. *Das babylonische Welterschöpfungsepos* publicat a la revista *Abhandlungen der Philologisch-historischen Classe der Königl. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften*, XVII, número II.

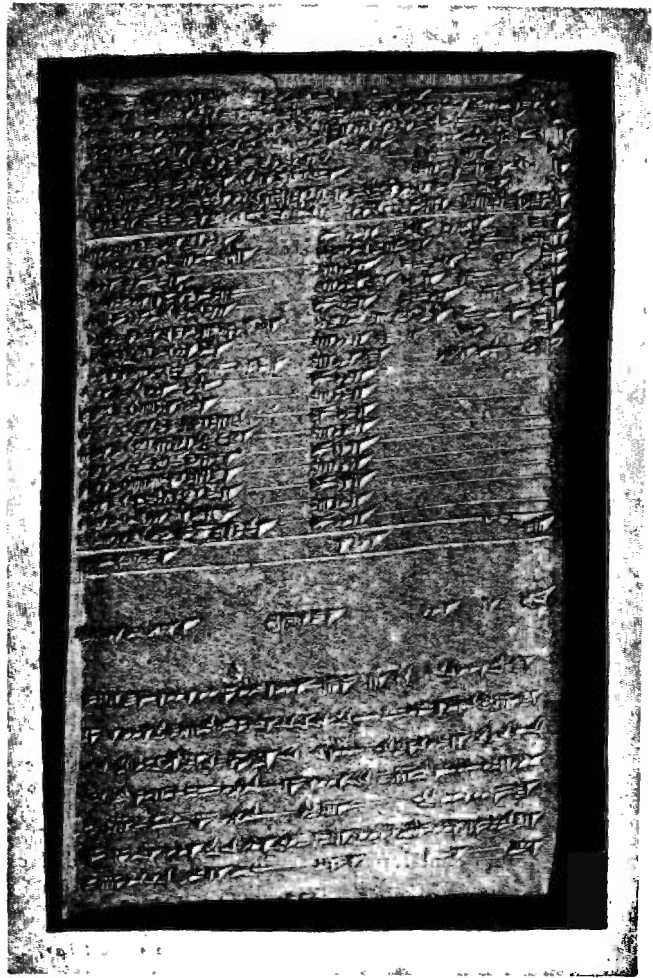
(10) Jensen. *Assyrisch-Babylonische Mythen und Epen* qui forma el sisè volum de l'obra de Schrader, *Keilinschriftliche Bibliothek*; la primera part conté la transcripció i traducció, la segona el comentari.

(11) El seu títol és *The seven tablets of Creation or the babylonian and assyrian legends concerning the creation of the world and of mankind*. Consta de dos volums. Co-

Taules amb una nova escriptura cuneiforme, Museu biblic de l'Abadia de Montserrat, M. M. S.
(grandària $9 \times 5,4$ cm.)

De «Orientalia», t. I, pl. 56 (A. Deimel)

**Taula de terra cuita assíria, en dues llengües, amb un himne
a la llum. De la biblioteca d'Assurbanipal.
Grandària natural (segons Smith)**

De «Assyrien und Babylonien», de J. Kaulen

Utilitzant les obres esmentades, majorment però les de Zimmern i Delitzsch, de Jensen i de King, l'any 1907 el R. P. Dhorme O. P. va publicar la transcripció i traducció francesa amb notes crítiques i explicatives del poema amb el qual comença la seva col·lecció de textos religiosos assiro-babilònics (12), llibre de gran utilitat pels assiriòlegs i escripturistes. Cal afegir a aquestes obres la nova còpia i reproducció en signes cuneïformes de tot el text del poema, publicada l'any 1912 pel P. Antoni Deimel, S. J. Professor d'Assiriologia a l'Institut Bíblic Pontifici (13).

Es així que sort havem tingut dels treballs dels assiriòlegs, si tenim ja reconstruït, si més no en part, el text del poema babilònic de la creació del món. Aquest poema qui és conegut, i ho era ja pels mateixos babilonis, amb el nom d'*Enuma elis*, de les paraules amb què comença, escrit en caràcters cuneïformes i en llengua assiro-babilònica (14), estava dividit en set taules o seccions de llargària quasi igual, posat que la més curta venia a tenir uns cent trenta vuit versos, i la més llarga, fins a cent quaranta sis. D'ell han arribat fins a nosaltres les taules terça i quatrena gairebé senceres, bona part de la primera i de la segona, un xic menys de la setena, i petits fragments de la cinquena i sisena.

mença el primer per una extensa introducció qui conté, entre altres coses, una ressenya de les traduccions i transcripcions anteriors (de la qual havem tretes les dades precedents) i una exacta i minuciosa descripció del nou material aportat per l'autor qui, a més dels vint-i-un fragments qui ja es coneixien, va identificar i desxifrar altres trenta quatre, d'entre ells vint-i-vuit de nous, servint-se per consegüent de quaranta nou fragments; segueix a aquesta introducció el cos de l'obra format per la transcripció i traducció del poema *Enuma elis* i d'altres poemes sobre el mateix assumpte, i acaba amb diversos Apèndixs d'especial interès. El volum segon conté la reproducció o còpia dels textos no publicats que l'autor anomena *Supplementary Texts*.

(12) Duu per títol *Cheix de textes religieux assyro-babyloniens, transcription, traduction, commentaire*, par le P. Paul Dhorme des Frères Prêcheurs.

(13) El llibre del P. Deimel es una còpia o reproducció, completa, en la part que és coneguda del text del poema. King va acontentar-se, com hem vist, en publicar amb el nom de *Supplementary Texts* els textos qui abans no eren coneguts i que ell mateix havia desxifrat. El P. Deimel ha reunit i conjuminat com en un mosaic tot el text del poema qui es conserva en uns cinquanta fragments de major o menor extensió. Per la seva obra de caràcter privat in *usum scholae* s'ha servit de publicacions anteriors, utilitzant els textos publicats en *Cuneiform Texts from Babylonian Tablets etc.* Vol. XIII, els publicats per L. W. King en el seu llibre *The seven Tablets of Creation* i un fragment publicat a *Proceedings of the Society of Biblical Archaeology*, l'any 1911. El títol de la seva obra és: *Enuma elis sive Epos babilonicum de Creatione Mundi in usum scholae editi P. Antonius Deimel, S. J. Prof. Assy., in Pont. Inst. Biblico*. El text litografiat del poema va seguit d'una llista de lliçons variants, d'una altra llista qui declara la valor dels signes i d'un vocabulari assiro-llatí.

Fins ara fa pocs anys no s'havia traduït al castellà el poema *Enuma elis*. Qualques fragments del poema babilònic aparegueren traduïts en el primer volum d'*Egipto y Asiria resucitados*, obra notable i plena d'erudició deguda a la ploma de l'insigne iniciador d'aquesta mena d'estudis a la nostra pàtria, l'Ihm. Sr. D. Ramiro Fernández Valbuena, bisbe auxiliar de Santiago.

(14) Hi han, però, algunes paraules o ideogrames sumèrics, que en les notes estan escrits amb lletres majúscules per distingir-los dels mots assiro-babilònics.

II. — *Argument del poema*

Son argument, en general, és la creació del món, amb tot i que només es parli d'ella en una part del poema. Segons que per avant veurem, pot ésser dividit aquest en quatre parts. La primera conté una descripció del caos primitiu i de la teogonia; la segona, qui és la més extensa, és una narració descriptiva de la guerra entre els déus; la terça refereix la creació i ordenació del món i dels astres i la creació de l'home; i la quatrena conté la proclamació dels noms de Marduk. I Marduk és en efecte com el centre del poema, tot gira al seu entorn, és ell el defensor dels déus i el salvador, és ell el vencedor de Tiamat, és el déu fundador del *Esarra*, el déu creador i ordenador de l'univers; i per ço els déus reunint-se en assemblea proclamen sos noms, i ses lloances celebren. Pot, doncs, ben dir-se que l'*Enuma elis*, al mateix temps d'ésser el poema de la creació del món, és també el poema de l'exaltació de Marduk.

III. — *Temps en què fou compost*

Aquest caràcter del poema ens dona fonament per a conjeturar amb certa versemblança el temps en què fou escrit, qui devia ser el temps de l'exaltació de Marduk. I, puix que Marduk era el déu nacional dels babilonis, el temps de la seva exaltació indubtablement que s'escaigué amb el de l'hegemonia de Babilònia, qui tingué començ en el regnat d'Hammurabi (entre 2200 i 2000 a. J.), com sembla indicar-ho el pròleg del Codi de lleis d'aquell rei (15). Fins aquella època Marduk era poc conegut, majorment fora de Babilònia; mes, quan amb les victòries i conquestes d'Hammurabi, Babilònia obtingué l'hegemonia, Marduk, el déu nacional dels babilonis, obtingué també la supremacia sobre els altres déus. És així que l'*Enuma elis*, si més no en son estat i forma actual, no sembla pas anterior als temps d'Hammurabi. Cert que, no sens fonament, alguns assiriòlegs eren d'opinió (16) que les gestes, la victòria i triomf sobre Tiamat qui són atribuïts

(15) Efectivament en aquest pròleg apareixen unides l'exaltació de Marduk i la de Babilònia i precisament en el regnat d'Hammurabi: "Quan Anu excels, Bel senyor de cels i terra, qui determina la sort de la terra, a Marduk, fill primogènit d'Ea, el domini sobre tots els homes li concediren, entre els Igigi l'exalçaren, de Babilònia el nom excels pronunciarren, per les quatre bandes del món la propagaren i en ella un regne etern el fonament del qual com el cel i la terra està afermat el constituïren llavors a mi Hammurabi august, sublim, temorós dels déus... amb el meu nom m'anomenaren".

(16) KAT, 3, pàgs. 491. V. també la nota taula IV, v. 49.

a Marduk en aquest poema, en altres mites o llegendes anteriors eren atribuïts a Bel-En-lil, l'antic déu sumèric de Nippur. Sia, però, comsevulla, és incontrovertible que els tals mites i llegendes per llur caràcter i caire nacional o local, mostren ben clarament llur procedència sumero-babilònica; ben al contrari de lo que passa en la cosmogonia mosaica continguda en el primer capítol del Gènesi, la qual pel seu caràcter d'universalitat i abstracció, quant és sobretot a ses idees i contingut, lo mateix quadra als temps de Noè que als temps d'Adam, el primer home.

IV. — *La cosmogonia babilònica i la bíblica*

I, puix que havem parlat de la cosmogonia mosaica, bé serà del cas que diguem quelcom de la seva semblança amb la de l'*Enuma elis*. Fou aquesta una qüestió molt debatuda, causa de vives i animades discussions, donant motiu a la publicació de moltes obres. Ja Jordi Smith, segons que havem vist, en publicar la primera part de l'*Enuma elis*, hi posà de títol: *The Chaldean Account of Genesis*. Ell mateix fou d'opinió que, en un fragment de la taula setena, era descrita la caiguda del primer home. En la mateixa distribució del poema en set taules s'hi volgué veure alguna correspondència amb els set dies de la cosmogonia mosaica, senyalant-se noresmenys altres punts de semblança. Per a resoldre aquesta qüestió no cal pas pretendre exposar les diverses opinions o examinar i discutir els diversos arguments en què elles s'apoiem. Altre mitjà existeix, més fàcil i senzill: comparar el poema babilònic amb la narració mosaica, quant a l'orde i disposició externa, i quant al fons i contingut.

V. — *Anàlisi de la cosmogonia babilònica*

Primer de tot, el poema *Enuma elis* pot ésser dividit en quatre parts de la següent manera:

- 1.ª part. — Caos i Teogonia. $\left\{ \begin{array}{l} (1) \text{ Caos; taula I, 1-8.} \\ (2) \text{ Teogonia, taula I, 9-20.} \end{array} \right.$
- 2.ª part. — Guerra dels déus. $\left\{ \begin{array}{l} (1) \text{ Fins a la derrota d'Apsu i de Mummu; tla. I, 21-87.} \\ \text{Notificació a Tiamat de la derrota d'Apsu; taula I,} \\ \text{88-108.} \\ (2) \text{ Fins a la derrota de Tiamat; tla. I, 109; tla. IV, 134} \end{array} \right.$

- 2.ª comprèn
- a) Preparatiu de Tiamat per a revenjar-se d'Apsu i de Mummu; taula I, 105-142.
 - b) Relació d'Ea a Ansar dels preparatius de Tiamat i angünes d'Ansar; taula II, 1-58.
 - c) Vanes escomeses dels déus tramesos per Ansar contra Tiamat; taula II, 72-86.
 - d) Diàleg amb Marduk; presentació d'aquest a Ansar, son oferiment i petició; taula II, 104-112, 113-117.
 - e) Missatge d'Ansar per a Lahmu i Lahamu, decretant la reunió dels déus i referint els preparatius de Tiamat, els vans esforços dels altres déus, i l'oferiment i petició de Marduk; taula III, 1-66.
 - f) Acompliment del missatge per Gaga. Assemblea dels déus i convit; taula III, 67-128, 129-138.
 - g) Exaltació de Marduk pels déus, i fixació de son destí; taula IV, 1-34.
 - h) Preparatiu de Marduk per a la lluita; ses armes, sos aliats, son carro i vestit; taula IV, 35-58.
 - i) La seva escomesa contra Tiamat, ses paraules amb ella; taula IV, 59-92.
 - j) Son combat i victòria sobre Tiamat; sobre els aliats d'aquesta; taula IV, 93-104, 105-122.
 - k) Son complet triomf sobre Tiamat; homenatge dels déus; taula IV, 123-134.
- 3.ª part
Creació
- 1) El món
 - Divisió de Tiamat, i custòdia posada a les seves aigües, taula IV, 136-140.
 - Fundació de l'Èsarra; les ciutats d'Anu, Bel i Ea; taula IV, 141-146.
 - Fixació dels estels, determinació del llur curs i lleis; taula V, 1-7.
 - 2) El cel
 - L'estada de Bel i d'Ea (o Anu) i les regions superiors; taula V, 8-11.
 - Formació de la lluna, determinació de ses lleis i fases; taula V, 12-26.
 - Fragment qui conté l'exaltació en el cel, pels déus, de les armes de Marduk; taula V, 67-87.
 - 3) L'home. — Fragment sobre la creació de l'home; taula VI, 1-21.
- 4.ª part. — Proclamació dels noms de Marduk
- 1) Assemblea dels déus en l'Upsukinna; taula VI, 140-146.
 - 2) Proclamació dels *cinquanta* noms de Marduk; taula VII, 1-124.

- 4.ª part. — Proclamació dels noms de Marduk } 3) Conclusió recomanant el coneixement i la divulgació d'aqueixos noms de Marduk, i celebrant-ne les lloances; taula VII, 125-141.

VI. — *Anàlisi de la cosmogonia mosaica*

Comparem ara amb l'anterior, l'orde i la disposició de la narració bíblica continguda en el primer capítol de Gènesi 1-2, qui pot ésser distribuït d'aquesta manera (17):

1. Orígens	}	α) Creació primera.	
		β) El caos primitiu o estat informe, sota la influència de l'Esperit de Déu.	
2. Hexameron
Els tres primers dies
<i>Opus distinctionis</i>	}	1. ^{or} dia I. Aparició de la llum. — Manament i efecte.
II. Complaença i aprovació de Déu.
III. Separació de llum i tenebres.
IV. Imposició de noms (<i>dia i nit</i>).	
		2. ^{on} dia I. Producció del firmament i separació de les aigües superiors i inferiors. — Manament i efecte.
II. Imposició de nom (<i>firmament</i>).	
		3. ^{or} dia I. Reunió de les aigües inferiors i aparició de la terra. — Manament i efecte.
II. Imposició de noms (<i>terra i mar</i>).
III. Complaença o aprovació de Déu.
IV. Producció de les plantes i arbres segons llur gènere. — Manament i efecte.
V. Complaença o aprovació de Déu.	
		4. ^è dia I. Producció de lluminars en el cel i en la terra per a destriar el dia de la nit i per a senyalar els temps, dies i anys i per a il·luminar la terra. — Manament i efecte. Producció del sol, lluna i estels.
II. Complaença o aprovació de Déu.	
Els tres darrers dies
<i>Opus ornatus</i>			5. ^è dia I. Producció dels dragons o cetacis i animals de les aigües i dels ocells del cel segons la seva mena. — Manament i efecte.
II. Complaença o aprovació de Déu.
III. Benedicció de Déu als peixos i ocells per ço que es multipliquin.

(17) V. *Enciclopedia Espasa*. Moisés. — Cosmogonia mosaica, vol. 35, pàg. 1372.

- 6.e dia I. Producció dels quadrúpedes i bèsties del camp.
—Manament i efecte.
II. Complaença o aprovació de Déu.
III. Resolució de Déu de fer l'home a imatge seva
com a rei i senyor dels animals. — Execució
d'aquest propòsit. Creació de l'home.
IV. Benedicció de Déu a l'home per ço que es mul-
tipliqui, i transmissió del domini de les crea-
tures visibles.
V. Concessió, feta per Déu, de les plantes per a no-
driment de l'home i dels animals.
VI. Complaença de Déu en tot lo que havia fet. —
Conclusió de l'obra de la Creació: els cels i
la terra amb el llur abelliment.
3. Dissabte } 7.e dia I. Repòs de Déu en el dia setè.
II. Benedicció i santificació del dia setè, com a dia
del repòs de Déu.

VII. — *Comparació d'ambdues cosmogonies*

N'hi haurà prou amb examinar atentament i imparcial aqueixos esque-
mes, per a convèncer-nos de la gran dessemblança i diferència que hi ha en-
tre l'*Enuma elis* i la cosmogonia mosaica. A la veritat, el relat de la creació
qui omple tota la narració bíblica, no forma més que una petita part del
poema babilònic; la meitat d'aquest l'ocupa la lluita dels déus, i per altra
banda no s'albira en ell el més petit vestigi de la distribució en set dies. I, si
tal és la dessemblança entre la narració bíblica i el poema babilònic quant a
l'orde i disposició general, no és pas menor certament quant al fons i con-
tingut majorment però si atenem a les idees principals, les referents al Crea-
dor, a la creatura, i a la creació. Així en el poema babilònic trobem no un,
sinó molts déus; déus creats i procedents dels primers principis, déus temo-
rencs i covards com Ea i Anu qui fugen de Tiamat i no gosen lluitar en-
front ella; i, fins i tot el mateix Marduk, qui surt a l'encontre de la host
enemiga, no ho fa sinó després de grans preparatoris i precaucions. I és
que els babilonis no tenen el veritable concepte de Déu, ans bé el confonen
amb la creatura. Ben al revés de lo que passa en la cosmogonia bíblica: Moi-
sès ens presenta el Déu veritable, principi i font de tot ésser, creador dels
cels i de la terra. En el poema babilònic el caos primitiu, la matèria de què
ha d'ésser format el món, els primers principis Apsu i Tiamat, apareixen
en rebel·lió contra els déus i en lluita amb els mateixos. No així en la cos-

mogonia bíblica on la matèria procedeix de Déu i a Déu està completament sotmesa, qui fa tot lo que li plau en el cel i en la terra i en la mar i en tots els abismes. Finalment; en el poema babilònic, per ço mateix que la matèria de què han d'ésser formades les coses és rebel als déus i a ells resisteix, la creació ve a ésser com l'efecte o resultat d'una lluita: el déu creador Marduk ha de lluitar abans de crear. Mes en la cosmogonia bíblica no hi ha lluita ni resistència de la matèria; Déu crea amb la sola virtut de sa paraula omnipotent. "Ell donà manament, i foren creades" (Ps. 148, 5).

Altres diferències podríem encara trobar entre la narració bíblica i el poema babilònic, fins i tot en aquells punts que s'assemblen. Així és molt diversa la narració de la formació i disposició dels astres en l'*Enuma elis* i en la cosmogonia mosaica: més extensa i detallada en el poema babilònic, i més general, anc que prou clara i precisa, en la Bíblia (taula V. 1-26; Gen. I, 14-18); com i també és divers en un i altra el fi de Déu en la creació de l'home (taula VI, 6-10; Gen. I, 26).

Bé és veritat, però, que totes aquestes diferències i altres que podrien per ventura trobar-se, no exclouen absolutament tota semblança. Hi ha, tanmateix, anc que no pas en el conjunt, alguns punts de contacte i semblança, algunes idees semblants entre l'*Enuma elis* i la narració bíblica. Les més notables són, tal vegada, les qui es refereixen al nom de Tiamat i a la divisió d'aquesta. Quant a lo primer, ver és i cert que no pot negar-se la correspondència de l'assiri *Tiamtu*, *Tiamat* (18) (la mar primitiva) amb l'hebreu *t^ehom*, (l'abisme). Mes no està provat que la paraula hebrea es derivi de l'assíria, ans sembla més probable que els tres mots, l'hebreu *t^ehom*, l'assiri *Tiamat*, i l'aràbig *Tihamat* es deriven d'un origen comú. Al capdavant, però, la correspondència o semblança entre *t^ehom* i *Tiamat* és purament nominal provinent de la semblança o afinitat de les dues llengües hebrea i assíria, i la mateixa que existeix, com és ara, entre l'assiri *samas* (el sol) i l'hebreu *semes* (el sol). Entre els assiro-babilonis *samas* (el sol) és un déu (*ilu samas*); no així entre els hebreus. Així també en l'*Enuma elis* *Tiamat* és un personatge mitològic, és la personificació de la mar primitiva; mes en la cosmogonia bíblica, i en general en la Bíblia, *t^ehom* significa senzillament l'abisme primitiu, i és nom no propi, sinó apeñatiu, com podem inferir del plural *t^ehomot*. Noresmenys, fins entre els mateixos babilonis el caràcter cosmogònic de *Tiamtu* - *Tiamat* és independent del seu valor i significació mitològica. I així, mentre que en l'*Enuma elis* apar *Tiamat* com a personificació mitològica de la mar primitiva, en un altre poema cosmogònic, en l'apeñada cosmogonia caldea, apar *Tiamtu*, la mar primitiva, sens el més petit valor ni caràcter mitològic. (Cf. Cosmogonia caldea, v. 10).

(18) *Tiamat* és la forma constructa de *Tiamtu* i la qui és emprada per a designar el personatge o personificació mitològica.

Altres dels punts de semblança entre l'*Enuma elis* i la cosmogonia bíblica és la divisió de Tiamat. Marduk divideix a Tiamat com un peix en dues meitats amb l'una de les quals meitats cobreix el cel (taula IV, 137, 138). A açò correspon lo que ens refereix la narració mosaica, ço és: que Déu féu el firmament, destriant així les aigües qui eren sota el firmament, de les qui eren damunt el firmament, Gen. I, 6-8. Semblança certament notable; és d'advertir, però, que la semblança en aquest punt amb el text bíblic no és pròpia i exclusiva del poema babilònic, i que també en les cosmogonies d'altres pobles, dels fenicis i dels indis trobem la mateixa idea d'una divisió primordial. Segons les idees cosmogòniques dels fenicis i dels indis, el món procedeix d'una mena d'ou primordial qui va esberlar-se i dividir-se en dues parts; de l'una de les quals fou el cel format, i de l'altra la terra.

Ultra aquests punts de semblança, altres podrien encara indicar-se, com és ara: el del caos primitiu o estat primordial del món, qui es troba en la narració bíblica i en el poema babilònic, amb la diferència que en la primera el caos o el *tohu vabohu* procedeix de Déu i d'ell depèn; mentre que en el segon, el caos primitiu o els primers principis són increats i apareixen rebels contra els déus i en lluita amb ells. Però, fins i tot aquesta mateixa lluita i rebel·lió troba la seva correspondència en el text bíblic; no certament en la creació del món sensible, posat que la creatura material és del tot dependent de Déu i a Ell està sotmesa, però sí en la creatura intel·lectual, en el dragó i antic serpent qui es rebel·la contra Déu infont i inspirant a l'home aquest mateix esperit de rebel·lió i desobediència Gen. III, 1-5. Només que en el poema babilònic apareixen confuses les idees; els primers principis no són purament materials, són personatges o sers materials i intel·lectuals qui es rebel·len contra els déus i lluiten enfront ells.

VIII. — *Conclusions*

De tot lo que havem dit, apar que puguin deduir-se les següents conclusions:

- 1.ª Que no es pot parlar d'una veritable semblança entre l'*Enuma elis* i la cosmogonia bíblica, quant a l'orde o disposició general i quant al fons o contingut.
- 2.ª Que no vol dir això que entre ambdós no hi hagi alguns punts de contacte i semblança (19).

(19) Aquestes idees, la major part si més no, molt consemblants són a les del P. Deimel en un breu article *Enuma elis und Hexameron* publicat a *Orientalia*, f. 6, p. 46-50 i en un altre: *De Cosmogonia babilonica et Biblica* publicat a *Verbum Domini*, v. 3, p. 155-160. Les principals semblances o diferències que ell senyala són aquestes:

1. En la Sagrada Escriptura Déu, únic, independent del món, etern, en el principi dels

3.ª Que, fins i tot admetent aquests punts d'afinitat, pot dir-se en general que la semblança qui es nota entre el poema babilònic i la narració bíblica no és major que la qui es divisa entre aquesta narració i les cosmogonies d'altres pobles (20).

Aqueixes semblances, algunes d'elles tan notables, entre la cosmogonia bíblica i les dels altres pobles, no poden atribuir-se a coincidència merament casual, ans han de referir-se a un origen i procedència comú, la tradició primitiva, la revelació divina. De fet, aquesta unitat, aquesta uniformitat, anc que sia parcial, entre les cosmogonies dels pobles diversos i apartats entre si, és ja per si mateixa un indicatiu i com una ferma garantia de veritat; tractant-se, però, de l'origen i creació del món, l'única font possible de veritat és la revelació divina; perquè, on estava l'home, quan Déu creà el món? (Job XXXVIII i seg.). I així l'home altra cosa no pot saber de la creació del món i de l'origen històric (21), llevat lo que Déu es dignés revelar-li. Però Déu, com sabem per la Sagrada Escriptura, al crear l'home no el deixà ben anar alloure; ans li parla i amb ell es comunica com un pare amb son fill, el posa en el terrenal paradís (Gen. II, 8-15); li dóna plantes i fruits per aliment i li veda només de menjar el fruit de l'arbre de la ciència del bé i del mal (Gen. I, 29; II, 16-17); li dóna senyoria i domini sobre els animals (Gen. I, 28; II, 19-20); i finalment li dóna la muller per companya (Gen. II, 21-22), i ben

temps, crea el món del no-res. A juí dels babilonis, dos sers existeixen: *Abzu* i *Mummu* o *Tiamat*, qui són els dos principis masculí i femení dels quals tots els altres sers deriven visibles i invisibles, bons i dolents, com i també els déus i els homes.

2. En el principi de les dues cosmogonies es fa visible el caos. Mes el caos bíblic és creat per Déu i de Déu depèn i a Déu està sotmès. Per contra, el caos babilònic apar que es confongui o sia personificat en els dos principis *Abzu* i *Tiamat* o *Mummu* dels quals principis deriven totes les coses.

3. A l'aparició de Lahmu i de Lahamu, llum i tenebra correspon la separació entre la llum i les tenebres de Gen. I, 4. Parionament, a l'aparició d'*An-sar* (el món celestial) i de *Ki-sar* (el món terrenal) correspon la divisió o separació entre les aigües superiors i inferiors (Gen. I, 7).

4. L'orde de l'aparició dels sers en l'*Enuma elis* ve a ser aquest: 1. Lahmu i Lahamu. — 2. An-sar i Ki-sar. — 3. An i Enki. — 4. Terra ferma i mar. — 5. Oceà celestial, firmament, aire. — 6. Sol, lluna i estrelles. — 7. (Plantes i animals?). — 8. L'home. Aquest orde no s'avi amb el del Gènesi.

5. En ambdues cosmogonies s'assenyala el fi de les estrelles, el de midar els temps, els dies i les nits, els mesos i els anys; mes els babilonis parlen dels astres com astròlegs o astrònoms, els hebreus ans com agricultors.

6. En la cosmogonia mosaica Déu crea l'home a sa imatge i semblança, el forma del fang de la terra i damunt ell insufla amb un alè vital. En la cosmogonia babilònica Marduk forma l'home, mesclant amb fang (?) la sang d'un déu mort.

7. Finalment, per bé que el poema *Enuma elis* apar escrit en set taules, aquestes res no tenen a veure amb els set dies de la cosmogonia bíblica.

(20) Per a provar aquesta asserció amb més claredat i més arguments, caldria fer un estudi reposat i minucios de les cosmogonies dels altres pobles; i això, a més d'ésser una cosa qui no s'adiu amb el nostre pla, allargaria massa aquesta introducció.

(21) Pensem que no es tracta ací de l'origen filosòfic del món, de la seva procedència d'una causa primera, de Déu, qui pot ésser conegut per la sola llum de la raó natural: Rom. I, 19-20; parlem de l'origen històric del món, de la seva creació en concret, la qual només pot ser coneguda per divinal revelació.

segur que, en aquestes manifestacions i comunicacions, quan el Senyor dona a Adam possessor del món i li entrega les plantes i animals, li manifestà també i revelà l'origen i creació del món i dels sers qui l'habiten. I encara que és ben cert que la Sagrada Escriptura no ho diu *expressament*, ho dona a entendre, però, de fàcil bon xic clara; puix que la Sagrada Escriptura tampoc diu *expressament* que Déu revelés a Adam l'origen i la creació de la dona, i no obstant sabem de cert que Adam conegué (sens dubte per divina inspiració) l'origen i procedència de la seva esposa, per quant digué: "Aquesta és, eixa vegada, os de mos ossos, i carn de la meua carn; serà aquesta apellada *varona* per ço com formada fou del *varó*" (Gen. II, 23). Revelà doncs Déu nostre Senyor al primer home l'origen i creació del món i — cosa natural i digna de Déu —, el mateix Senyor va vetllar sobre la seva paraula divina i féu per manera que fos conservada la seva revelació i tramesa entre els homes i no es perdés del tot; i, gràcies a aquesta providència de Déu, la revelació primitiva augmentada amb altres posteriors revelacions fetes per ventura a Enoch (Gen. V, 21-24) i amb les revelacions fetes a Noè (Gen. VI, 13 i seg.; VII, 1 i seg.; IX, 1 i seg.) fou conservada pura, primerament en la descendència de Seth, després en la de Sem fins a Abraham i fins a Moisès, mentre que en els altres pobles i fins i tot en les altres rames semítiques les idees de la revelació divina, de la tradició primitiva, barrejant-se unes amb altres i confonent-se, i mesclant-se amb elements estranys, mitològics, i amb errors politeistes, donaren origen a les diverses cosmogonies dels pobles gentilics, una de les quals és la continguda en el poema babilònic *Enuma elis*.

IX. — *La teogonia de Damasci i la narració de Berosus*

La cosmogonia babilònica de l'*Enuma elis* era ja coneguda abans del descobriment d'aquest poema, per altres dos escrits: la teogonia de Damasci i la narració de Berosus.

Damasci, neoplató del segle VI, ens transmeté una teogonia babilònica qui coincideix quasi exactament amb la de l'*Enuma elis*, en el seu llibre *Quaestiones de primis principiis* (edic. J. Kopp. 1826, cap. 125; V. KAT, pàg. 490). Diu així: "Entre els bàrbars, sembla com si els babilonis lliurin a oblit l'únic principi de totes les coses, posat que estableixen dos *Ταυθε* i *'Απασων* considerant a *'Απασων* marit de *Ταυθε* i a aquesta apellant mare dels déus; d'ells diuen, és infantat l'unigènit fill, *Μωυμιε* qui és, a mon entendre, el món intel·ligible procedent d'ambdós principis.

D'ells es deriva una altra generació: *Ααχη* i *Ααχος*; després d'aquests una altra generació tercera: *Κισσαρη*, i *'Ασσωρος*, qui foren els progenitors de *'Ανος*.

'Ιλλινος i 'Αος; fill de 'Αος i de Δαυκη fou Βηλος (Belo) que diuen ser el demürg”.

L'altre escrit és la narració de Berosus sacerdot de Belo de vers el segle III a. J., la qual coneixem per un extracte o compendi d'Alexandre Polyhistor, que ens ha conservat Eusebi en el primer llibre de la seva obra *Χρονικῶν κανόνων παντοδαπῆ ἱστορία*, el coneixement de la qual ens ha pervingut gràcies a una traducció armènia. La narració que fa Eusebi és emprada del llibre de Berosus *De les coses babilòniques*; i és com segueix: “El primer any eixí de la Mar Vermella (o del Golf de Pèrsia) vers els confins babilònics, un animal estrany, de nom Oannes, com ho relata també Apollodoros; aquest animal tenia tot el cos de peix, dessota però el cap de peix, li naixia un altre cap d'home amb peus d'home també, que li naixien sota la cua de peix, el qual monstre tenia una veu humana, i és encara conservada la seva imatge i figura. I conten que passava tot el dia entre els homes, sens pendre nodriment algun, i que trametia als homes el coneixement i l'ús de l'escriptura i de les diverses ciències i arts, els ensenyava la constitució de les ciutats, la fundació dels temples, la formació de les lleis i la geometria; a més els ensenyava de sembrar i fer les collites: en general els adoctrinava en tal manera en tots els problemes culturals de la vida, que de des ençà cap altra cosa no ha estat ja novament inventada; en pondre's el sol, a dintre el mar se submergia, passant així totes les nits puix era amfibi; i que més tard altres bèsties aparegueren molt consemblants a aquestes, de les quals, diu, tractarà en la Història dels reis; i que Oannes va escriure sobre l'origen o generació de les coses, i el regiment de la cosa pública, i la policia, i que trameté als homes aquest relat:

Temps hi hagué, diu ell, que tot era tenebres i aigua i dins aquests elements vivien animals monstruosos qui semblaven nats per infantament; que eren així mateix infantats homes de dues ales, i de quatre també, i de dues cares, i qui tenien un cos i dos caps, d'home l'un i l'altre de dona, amb dues menes d'òrgans masculins i femenins; que uns altres homes hi havien amò potes de cabra i bànyes, altres també amb peus de cavalls, i altres encara qui per la part d'arrera eren semblants als cavalls en tant que per avant ho eren als homes, com si diguéssim amb figura d'hipocentaure.

Que per generació naixien també uns braus qui tenien d'home el cap; i cans de quatre cossos, qui per la part d'arrera tenien cua de peix; i cavalls amb testa canina; i homes, i altres animals qui tenien el cap de cavall i el cos i la cua de peix; i altres animals encara qui tenien figura de diverses bèsties. Ultra això, peixos i rèptils i serpents, i altres i més altres portentosos animals amb faç alterada, les imatges dels quals són posades en el temple de Belo, dominant damunt tots ells una dona el nom de la qual era Όμορκα ço és Θαμτε en caldaic (o bé Θαλαθη) i en grec θαλασσα que vol dir

lo mateix de *σαλήνη*. Que, així les coses, vingué *Βηλος* (Belo) qui va partir la dona pel mig, i d'una meitat féu la terra i de l'altra meitat el cel, occint tots els animals qui hi havien en ella: totes les quals coses, diu ell, són dites al·legòricament; que, essent en el bell començament tot aigua i animals nascuts a l'aigua, Belo qui és interpretat Júpiter, partint pel mig les tenebres, separà el cel de la terra i ordenà el món; mes els animals moriren a causa de no poder suportar la força de la llum; i en veure Belo la terra deserta i estèril (o fecunda segons altres) manà a un dels déus que li llevés el cap, i que amb la seva pròpia sang decorrent encara formés els homes mesclant-la amb la terra i animals qui poguessin suportar l'aire. Que Belo féu així mateix els astres i el sol i la lluna i els cinc planetes. Això diu Alexandre Polyhistor al·legat per Berosus en son primer llibre; que aquest déu es llevà a si mateix el cap, i que la sang qui rajava, els altres déus la mesclaren amb la terra formant els homes, que és per açò que estan dotats d'intel·ligència i participen de la divina saviesa”.

A diferència de l'*Enuma elis*, en aquesta cosmogonia no apareixen ni les vanes aventures dels déus, ni la lluita entre ells, del caos o matèria primordial. Fins i tot aquells animals singulars i meravellosos, més aviat que auxiliars d'Omorka o Tiamat, són com un producte del caos i desordre primitiu (22).

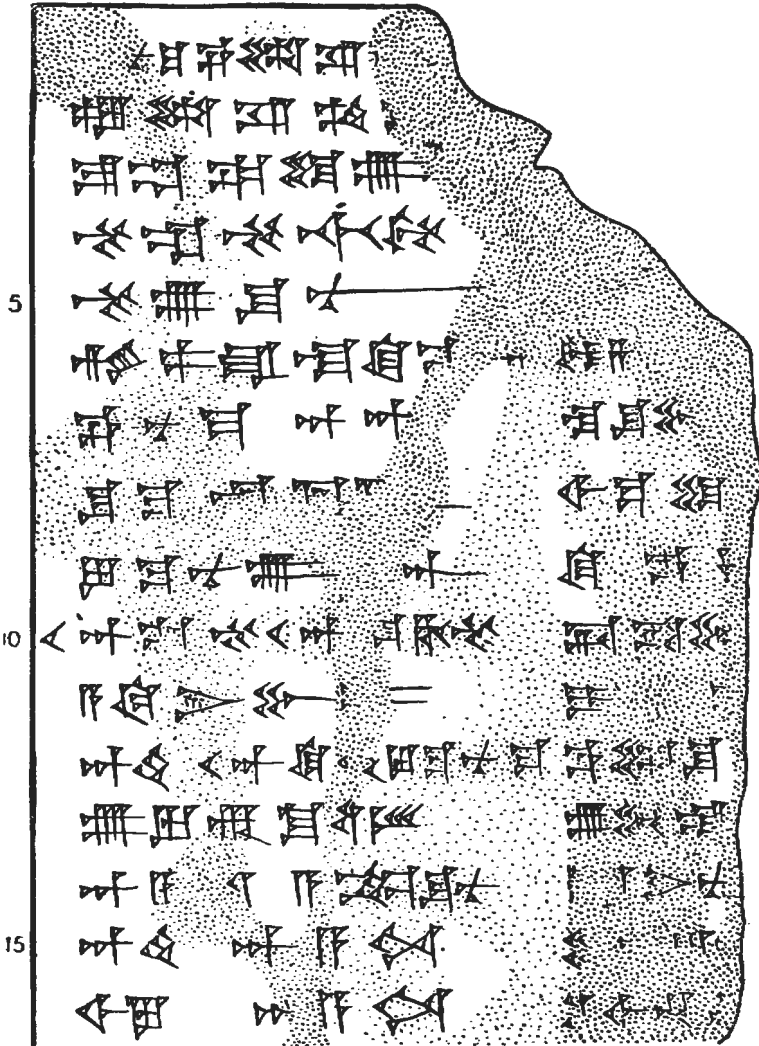
(22) Recentment han estat descoberts nous fragments del poema *Enuma elis*. El més notable de tots és, sembla, el qui refeta la formació de l'home i coincideix en substància amb la narració de Berosus. Nosaltres el presentem en el seu propi lloc, en la taula VI, vers 6 i següents traduït de la versió llatina que el P. Deimel va publicar al “*Verbum Domini*”, v. 3, pag. 156-157.

CITES EN ABREVIATURA

- KAT, 3.—Die Keilinschriften und das Alte Testament von Eberhard Schrader.—Dritte Auflage.
 SAK.—Die sumerischen und akkadischen Königsinschriften von F. Thureau Dangin.
 Jastrow. RAB.—Die Religion Babyloniens und Assyriens von Morris Jastrow.
 Jensen, KBVI.—Keilinschriftliche Bibliothek, vol. VI.—Assyrisch-babylonische Mythen und Epen von P. Jensen.
 King. STC.—The seven tablets of Creation edited by L. W. King.
 King. LH.—King.—Letters of Hammurabi.
 TRAB.—Choix de textes religieux assyro-babyloniens, par le P. Paul Dhorme, O. P.
 CH.—Codex Hammurabi.

45528 + 46614

ANVERS

Reproducció escrita del poema *Enuma elis*.

De *The seven tablets of Creation*, t. II, pl. 1. (L. W. King).

TAULA I

1. Quan a dalt no era el cel nomenat,
2. a baix la terra nom no tenia,
3. d'Apsu primitiu, el llur pare,
4. de Mummu Tiamat, de tots ells mare,
5. ses aigües en un es confonien,
6. Els canyissars no estaven fermes, no es veien els joncars.

1. *Quan a dalt.* Ací comença la primera part del poema, taula I, 1-20, la qual comprèn dues seccions: 1.ª *Caos primitiu*, taula I, 1-8; 2.ª *Teogonia*, taula I, 9-20.

1. *No era el cel nomenat*, és a dir: no existia.

2. *la terra nom no tenia* literalment: la terra amb cap nom no era apel·lada, per çó com no existia.

3. *el llur pare*; és a saber: del cel i de la terra, de que abans ha parlat.

3. *Apsu* és l'abisme o oceà primitiu i correspon al 'Απασών de Damasci. Son ideograma sumèric és ZU-AB i es llegeix *absu*. AB en llengua sumèrica significa *casa*, *pregon* i ZU, *saber*, *conèixer*, *sabiduria*; és així que ZU-AB significarà en llengua sumèrica *casa de la sabiduria*, traducció confirmada pel mateix text de l'*Enuma elis*, puix que en la taula III, v. 127, per a designar Apsu es llegeix, segons la reconstrucció probable del P. Dhorme (TRAB. pàg. 40), *bi-it ne-me-qui*, que en llengua assíria significa *casa de la sabiduria*. Els babilonis es figuraven, l'Apsu ple d'aigua, aigua que tenien per santa i utilitzaven en sos encantaments. Segons els seus escrits, les aigües de l'Apsu envolten el món, sobre l'Apsu està assentada la terra, i les aigües qui brollen del subsòl en les fonts i les qui corren pels rius, de l'Apsu provenen. També era per a ells l'Apsu el principi masculí del qual totes les coses procediren, principi, per consegüent, increat i improduït, si més no en aquest poema, on és apellat *primitiu*, *pare*; per çó com en la titulada *Cosmogonia caldaica* es parla d'un temps en què l'Apsu *no havia estat fet*, i en altre escrit qui comença *Quan Anu el cel creà*, és atribuïda al déu Ea la creació de l'Apsu.

4. *Mummu*. El valor i significança d'aquesta paraula és incert i ha estat molt discutit. Uns seguint Delitzsch (B. W. p. 119) consideren *mummu* com un epítet de Tiamat, com ho fa el P. Dhorme (TRAB. p. 3, n. 4), qui tradueix la *tumultuosa* Tiamat. El *Dictionary Assyrian* de Muss-Arnolt li dona la interpretació de *profunditat de les aigües*, si de *les aigües*. Damasci apel·la *Mummu* Μουμιν μονογενῆ παιδα fill unigènit de 'Απασών i de Ταυθέ, çó és, d'Apsu i de Tiamat i creu que és el món intel·ligible. I és consemblant a aquesta l'opinió que sosté Jensen (Kb. I, p. 302) qui dona a *mummu* la significació de *forma*.

Tiamat la Ταυθέ de Damasci, i la Θαλατθ de Berosus és la personificació de la mar, les aigües de la qual es barregen i confonen amb les de l'Apsu. Com aquest, és també Tiamat principi improduït i productor de tot, és el primer principi femení, la mare i procreadora de totes les coses.

5. *ses aigües en un es confonien*: és a dir, les aigües dolces d'Apsu amb les salades de Tiamat.

6. *Els canyissars no estaven fermes, no es veien els joncars*. Els canyissars, els joncars abundan a Babilònia i retreure'ls en aquest lloc dona al poema un sabor i fesomia local, i testimonia alhora son origen babilònic.

7. Quan cap dels déus no havia estat creat,
8. ni sonava nom, ni *havia estat fixat* destí,
9. foren els déus creats en mig de...
10. Lahmu i Lahamu foren fets resplendir...
11. els temps van créixer...
12. Ansar i Kisar foren creats després d'ells...
13. Prolongaren els dies, *formaren*...
14. Anu, son fill *poterós*...

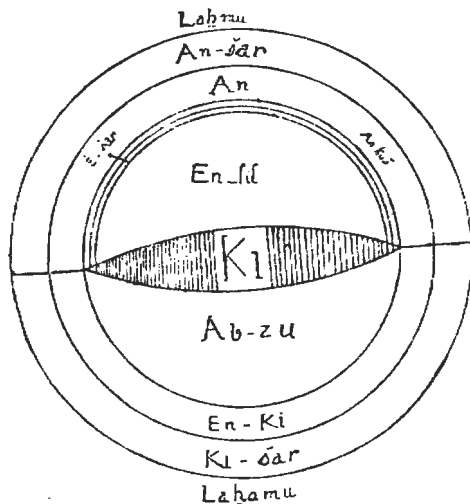
7. *Quan cap dels déus no havia estat creat*; literalment: cap no havia estat fet resplendir, la qual cosa sembla indicar que els babilonis es figuraven els seus déus com a éssers resplendents i lluminosos; no, però, els creien eternals, ans creats i procedents dels primers principis Apsu i Tiamat. Déus creats; tan pobre i tan falsa era la idea que els babilonis s'havien format de Déu.

9. *Foren els déus creats en mig de...* en mig del cel, per ventura, com senyala Dhorme (TRAB. p. 4). Amb aquest vers comença la 2.ª secció o *Teogonia*.

10. *Lahmu i Lahamu foren fets resplendir...* segons el text de Damasci Δαχός i Δαχή, lo que devia ser error d'algun copista per Δαχός i Δαχή. Lahmu i Lahamu són els primers déus qui apareixen i per ço els seus noms van precedits del determinatiu (*ilu*) (*déu*), qui en la llengua assíria sol avantposar-se als noms dels déus.

12. *Ansar i Kisar foren creats...* Ansar i Kisar són els que Damascius apella Ἀσσαρός i Κισσαρόη i són 'el món celestial i el món terrenal; puix que la paraula sumèrica SAR significa *totalitat, món*; AN significa *cel* i KI, *terra* i de consegüent AN-SAR és el món celestial i KI-SAR, el món terrenal. Ansar i Kisar són fills de Lahmu i de Lahamu com apar deduir-se d'aquest text i es diu expressament, si més no atenent a Ansar, Taula III, 71.

14. *Anu* segons Damasci, Ἄνος del sumèric AN (AN-NI, AN-NA), qui és interpretat *cel*. és el déu del cel; i el seu signe és l'ideograma determinatiu de divinitat qui s'avantposa els noms de déus. Els principals títols qui se li donen en els escrits sumèrics i assirobabilònics són els de *pare dels déus* (C. H. 42, 46), *rei dels déus* (SAK. 186 f. 1) *rei de*

Esquema de la cosmogonia babilònica, segons el Pare A. Delmel. (Del 'Verbum Domini', v. 3, pàg. 158).

les terres (SAK. p. 154, n. 1,14); *belu rabu* (*senyor gran*) *sar same* (*rei dels cels*) i altres. Anu és pels babilonis el déu summu; el nom *anutum* significa la divinitat suprema, la qual és atorgada a un déu per a exaltar-lo damunt els altres, com ho fa Tiamat amb Kingu. Enuma elis, taula I, 139, i a Marduk li diuen els déus que serà sa paraula com la d'Anu, Enuma elis, taula IV, 4, 6. Anu és també com ja havem dit, el déu del cel. El cel suprem és el sojorn on demora i on rep les visites dels déus, els quals en ella s'aixopluguen durant el diluvi, qui no pertorba l'excels sojorn d'Anu, Ep. de Gilg. Taula XI, 114-116 (TRAB. p. 110). Allà col·locades estaven davant Anu les insignies de la reialesa abans que del cel davallés la dignitat reial com es relata en el mite d'Etana, (TRAB. p. 116 vv. 11, 12). Lloc principal del seu culte era la ciutat d'Uruk Erech i allà tenia son temple l'E-AN-NA o *casa del cel*, on era amb ell ensems adorada sa filla la deessa Istar.

Bel o Belum qui significa senyor. Son nom sumèric és (DINGIR) E-N-LIL, o Il-lil i d'ací el Ἰλλίνοϛ de Damasci. El nom EN-LIL significa *bel zakiki* (*senyor del temporal*). Entre altres se li donava també el nom de KUR-GAL (*muntanya gran*), tal volta per ço com

15. Ansar, Anu...
16. i Anu...
17. Ea, que sos pares, *sa mare*,
18. el d'ampla intelligència, el prudent, *el savi*...
19. és fort sobremanera...: ...
20. no té parió... ..

els babilonis creien que aquella gran muntanya era com l'eix del món, en el qual reposava i entorn el qual girava la volta del firmament, qui en la seva vora inferior descansava en els extrems de la terra. (V. Maspero, *Histoire ancienne des peuples de l'Orient*, p. 161). Els títols principals qui es donaven a Bel eren el de *pare dels déus* (SAK p. 36 n. 1,3) *rei dels déus* (King, L. H. III p. 192) *rei del cel i terra* (SAK. 14, 16,21) *senyor qui no té parió* (SAK. p. 114, 23, 14, 15) *rei de les terres* (SAK. p. 36, n. 1, 2) *rei per mercè del qual reposa la terra* (SAK. p. 114, 23, 26). En el mite babilònic del diluvi, Bel (d.En-lil) és el personatge més important i el qui tramet el diluvi com a senyor que és del temporal i de la humanitat (V. epop. de Gilgames, taula XI. TRAB. p. 100 segs). En el mite de l'au Zu qui furta les taules del destí, *d.Lugalbanda* (un nom de d. En-lil) agafa l'au Zu i li pren les taules (V. Jensen K. B. VI, 1, p. 46, 54). També intervé en el mite de Tispak i Labbu. En canvi en l'Enuma elis la seva figura queda eclipsada per la de Marduk i és mencionat només algunes vegades com veurem (taula IV, 116; taula V, 8; taula VII, 116). El seu centre principal de culte era la ciutat de Nippur; però la seva fama era molt estesa ja en temps antiquíssim i era conegut i adorat no solament a Lagas ans també a tota la terra de Sumer i Akkad. Sos més famosos temples eren l'E-KUR, casa de la muntanya a Nippur, Bara a Lagas i altres.

17. *Ea*. Son nom sumèric era (DINGIR) EN-KI (*senyor de la terra*); el semític, *Aa* o *Ae* qui correspon al 'Aoz de Damasci. La seva consort era Damkina, la qual és per Damasci apel·lada Δαουχη, la mare de Marduk. El centre principal de culte d'Ea era la ciutat d'Eridu l'actual *Saharaim*, qui estava situada vora l'Apsu, ço és vora la mar, puix que llavors ben segur que aquesta ciutat quedava a la vorera del Golf Pèrsic. El seu culte era molt estès i en son honor erigiren temples *Ur-ba-ú* a *Gir-su* (SAK. p. 60, 4, 11-12) i *Dungi* rei d'*Ur* (SAK. p. 192 m). Ea és apel·lat *lugal abzú*, (rei de l'Apzu) *lugal Erida ki*, (rei d'Eridu). Ell era el déu de les prediccions, la paraula del qual és certa (SAK, pag. 74 8, 47); el déu de la sabiduria qui atorgava la intelligència als patesis de Lagas (SAK. p. 20 b, 2, 6-7); era també el déu dels arquitectes i el qui donà a Gudea la traça del temple de Lagas (SAK. p. 108, 17, 17) i era així mateix tingut per patró dels fusters, orfebres, argenters, treballadors de l'aram, gerrers, hortolans, i en general dels menestrals i artífexs de diverses professions; era finalment el déu de la màgia i el qui ensems amb Marduk era invocat més sovint en els encantaments i conjurs. Ea apareix també com a déu creador en alguns escrits. Així per exemple en el fragment qui comença: "*Quan Anu el cel creà*" és a Ea atribuïda la creació no solament de l'Apsu, ans també la de les muntanyes, mars, boscos, la de l'home i la del rei. També en el fragment titulat *Creació dels sers animats* és Ea el Nin-igi-azag (senyor de l'ull clar) qui crea aquells dos petits sers, de que allà es parla (V. Dhorme TRAB p. 96). Ell crea Asussunamir per a llibertar Istar dels inferns (V. Dh. TRAB p. 336 v. 12) i el savi Adapa, al qual atorga vasta intelligència i li infon la sabiduria, no però li atorga vida eternal (V. *Mitus d'Adapa*, Dhorme. TRAB p. 148). Finalment en molts mites intervé també Ea com a personatge important, no solament en l'Enuma elis, on apar com a vencedor d'Apsu i de Mummú, anc que no gosi lluitar amb Tiamat, (Enum. elis, taula I, 60-83; taula II, 55; taula III, 54), ans encara en la llegenda babilònica del diluvi, del qual salva a *Ut-napistim* (el Noè babilònic) i li indica el mitjà per a llibertar-se fent una barca (Epop. de Gilgam, taula XI, Dhorme TRAB p. 100 segs.). Intervé així mateix en el mite d'Ea i Atarhasis, en el d'Adapa i en el de la davallada d'Istar als inferns (V. Dhorme TRAB p. 126, 128, 148, 326). Poden per a això ser consultades les obres de Dhorme; *La religion assyro-babylonienne*; Eb. Schrader *Die Keilinschriften und das Alte Testament*; Morris Jastrow, *Die Religion Babyloniens und Assyriens*, Deimel, *Pantheon*.

Els tres déus Anu, Bel i Ea integren la que alguns han apel·lada trinitat suprema del Panteó babilònic (KAT. 3, p. 350; TRAB. p. 6). Anu és el déu del cel, Bel, el déu de la terra, Ea el déu de l'Apsu i els tres déus, segons l'Enuma elis, en concordança amb la Teogo-

21. Romangueren...
22. estaven revolts...
23. estaven en confusió...
24. Encontinent...
25. No minvava Apsu...
26. i Tiamat braolava... ..
27. a tots ells colpejaren...
28. no era bo el llur comportament, els empresonaren.

nia de Damasci, són germans, fills d'Ansar. Es cosa però a notar no solament que aquests déus tenen els seus principals santuaris en ciutats diferents, ans també que els llurs noms no apareixen tots ensems fins a les inscripcions dels temps de Lugal-zag-gi-si. En les inscripcions d'aquest rei es llegeixen ja els noms d'Anu, En-lil c Bel i En-ki o Ea, (Sak p. 154, 1, 13-18); mes en les nombroses inscripcions dels antiquíssims patesis de Lagas anteriors a Lugal-zag-gi-si, Anu no és nomenat una sola vegada i ni tan sols en la famosa *inscripció del voltor* del patesi de Lagas E-an-natum (Sak p. 10, a) on són mencionats altres déus i deesses sumèrics, es llegeix el nom d'Anu; d'on apar deduir-se amb força probabilitat que aquest déu no era llavors conegut ni adorat a Lagas. Solament més tard, en temps de Lugal-zag-gi-si rei d'Uruk qui dominà en Ur, Larsa i Gis-lu i vencé al patesi de Lagas Uru-ka-gi-na, fou quan Anu el déu d'Uruk vingué a obtenir la primacia damunt els altres déus com més tard segons que ho veurem, va obtenir-la Marduk déu nacional dels babilonis.

21. *Romangueren*. Quins? segons conjectura probable de King (Stc. p. 5) el subjecte devia ser *ilani rabuti* (els grans déus). Amb aquest vers comença la segona part de l'Enuma elis: és a dir, la *guerra dels déus* (taula I, 29-142; taula II, III, taula IV, 1-135) qui pot dividir-se en dues seccions, o en la qual poden assenyalar-se dos períodes. La primera secció de caràcter i procedència sumèrica, acaba amb la victòria d'Ea sobre Apsu i Mummu (taula I, 21-104 24). Tiamat, malgrat la seva fúria, no intervé en aquest primer període de la lluita. La segona secció d'origen i caràcter semítico-babilònic comença segons veurem amb els preparatius de Tiamat per a venjar Apsu i Mummu (taula I, 105) i acaba amb el triomf de Marduk sobre Tiamat. (taula IV, 135).

Causas de la guerra. La causa de la guerra no és, com alguns suposaren, la creació de la llum qui fa mal als ulls i molesta a Apsu i Tiamat: puix que la llum se suposa ja segons el poema, creada i existent, i així sembla indicar-ho la diferència del dia i nit de que es parla en els versos 38, 50, (taula I). Quan aparegué la llum, explícitament no es diu; aparegué per ventura quan foren creats els déus, com sembla donar-ho a entendre el vers 10 de la taula I: (*ilu*) *Lahmu u (ilu) La-ha-mu us-ta-pu-u*, qui significa literalment com veïrem: Lahmu i Lahamu foren fets resplendir. Bé és veritat, però, que la causa verdadera de la guerra no és l'aparició de la llum, sinó la que s'indica en els versos 37 segs. (taula I), on Anu es dol del mal comportament dels déus sos fills, de les seves paraules, dels seus crits i xisclets eixordadors qui no el deixen reposar de dies ni de nits.

Caràcter i significança de la guerra. La qui de bon començament semblava una renyina familiar, després de l'entrevista d'Apsu amb Tiamat i després del consell de Mummu: (taula I, 29-50) es converteix en guerra d'extermini i destrucció, com ho indiquen ben clar els propòsits dels tres (taula I, 39, 45, 46, 49). A primera vista sembla que són els déus els qui es rebel·len contra sos pares Apsu i Tiamat i amb sa rebel·lió i mal comportament donen lloc i motiu a la lluita. Esguardant, però aquesta, com cal esguardar, ço és: en son aspecte físic i còmic, és més aviat una lluita dels elements qui es decanten vers la inèrcia i el desordre, d'Apsu qui cerca el repòs (taula I, 38-40), de Tiamat qui infanta monstres (taula I, 113-123) contra l'activitat, l'energia i l'ordre qui són introduïts al món, és la lluita del caos primordial contra la divinitat creadora i ordenadora. Aquesta lluita suposa un concepte trivial i coquí, una idea falsa i errònia de la divinitat, com la tenien els babilonis, els quals, segons que veïrem, creien que els déus eren creats (taula I, 9) i procedents dels primers principis.

27. *A tots ells colpejaren*: als déus, llurs fills, qui no tenien un bon comportament. Amb açò comença la lluita entre els déus.

29. Llavors Apsu, el pare dels grans déus,
 30. cridà a Mummu son conseller, li digué:
 31. "Oh Mummu, conseller, qui mon cor alegres,
 32. "Anem a Tiamat; corrents anem-hi".
 33. Davant Tiamat estigueren, es postraren,
 34. Consultaren-se mútuament sobre els déus llurs *fills*.
 35. Obrí Apsu la boca, digué-li,
 36. a Tiamat la resplendent, digué una paraula:
 37. "... son camí contra meu.
 38. "De dia no reposo, de nit no dormo.
 39. "Esbullaré son camí, destruiré...
 40. "Assossegui's son clamor, dormim nosaltres".
 41. Tiamat en això oir,
 42. va enutjar-se, va cridar...
 43. ... terriblement s'enfureí a soles,
 44. el mal projectà en son cor:
 45. "Tot ço que nosaltres férem, destruïrem.
 46. "Desafortunat sia son camí, fem bon camí".
 47. Respongué Mummu, a Apsu donà un consell,
 48. Consell terrible, el consell de Mummu!:
 49. "Avant, fort és el seu camí, destrueix-lo.
 50. "Per ço que de dies reposis, de nit dormis."
 51. L'oi Apsu, i sa faç fou il·luminada.
 52. Els mals que va concebre contra els déus sos fills,
 53. va témer, el coll... ..
 54. sos genolls ell besà.
 55. va raonar sa assemblea
 56. canviaren sos...
 57. s'agitaren...

30. *Mummu*. No es veu prou clar si aquest Mummu qui apar ací com a conseller i ministre d'Apsu, i en alguns exemplars de l'*Enuma elis* va precedit del determinatiu *ilu* signe de divinitat, és el mateix que el del v. 4 (taula I).

33. *es postraren*; davant Tiamat en senyal de respecte i reverència.

34. *Consultaren-se mútuament*; literalment: consultaren-se de paraula.

37. *son camí contra meu*; ço és: sa escamesa, son procedir contra meu.

38. *De dies no reposo, de nits no dormo*. Aquestes paraules apar suposin la diferència i successió de dies i nits.

39. *Esbullaré son camí*; ço és: son pla, sa empresa.

40. *Assossegui's son clamor, dormim nosaltres*.

44. *el mal projectà en son cor*; ço és: concebé en son cor projectes destructors.

46. *Desafortunat sia son camí*; la seva sort.

46. *Facem bon camí*; ço és: nous éssers qui segueixin altres sendes, el comportament dels quals sia bo.

49. *Avant, fart és el seu camí*; ço és: benaestruc, poderós és son avenç envers ei fi que pretenen.

52. *Els mals*; ço és: els mals designis.

58. La veu... amb dolor s'assegueren.
 59.
 60. Va alçar-se Ea, qui penetra tot ço qui existeix, veié son designí,
 61. el fixà
 62. ... anà a prosseguir son encantament pur.
 63-87. (*Llacuna en el text*)
 88. amb pertorbació contorba a Tiamat
 89. va agitar-se.
 90. perpètuament.
 91. el mal.
 92. dirigeix. Digué:
 93. "... .. han ferit,
 94. "... ..
 95. "... .. el temor.
 96. "... .. no dormim nosaltres,
 97. "... .. Apsu, el terror...
 98. "ell i Mummu qui han estat fets presoners a...
 99. "Cuita a moure't.
 100. "... .. dormim nosaltres!
 101. "...feixucs estan els nostres ulls!
 102. "... .. dormim nosaltres!
 103. "Venja'ls.
 104. "... en la tempesta...
 105. *Va oir Tiamat la paraula del déu resplendent*
 106. "... donaràs; fem la guerra,
 107. "... els déus en el cel
 108. "...als déus creadors."
 109. Maleeixen el dia, prop de Tiamat avencen,
 110. Estan folls, maquinen, sens reposar dia i nit,

60. *Va alçar-se Ea.* Es per aquest vers, sencer per sort, que havem sabut ésser Ea el primer en conèixer els hostils designis d'Apsu i de Tiamat.

92. *Digué.* Qui digué? No ho sabem; molt fàcil un déu (V. el vers 105) qui relata a Tiamat l'èxit dissortat de la guerra amb els déus i la desfeta i presó d'Apsu i de Mummu, i la concita i exhorta a pendre venjança. Aquesta narració omple els versos 93-104.

98. *ell i Mummu qui han estat fets presoners.* Per aquest vers sabem el resultat de la brega entre Apsu i Mummu contra els déus. El vencedor d'Apsu és el déu Ea, segons que per avant veurem.

105. *Va oir Tiamat la paraula del déu resplendent.* Amb aquest vers, comença la segona part de la guerra dels déus. Tiamat ha resolt de venjar Apsu i Mummu, declara la guerra en els versos següents, 106, 107, 108, guerra entre els déus del cel i els déus creadors.

109. *Maleeixen el dia.* Amb aquest vers comencen la determinació i aparellament de Tiamat per a la lluita: el reunir l'exèrcit i nomenar general per a la brega.

Maleeixen el dia és traducció insegura. Així ho tradueix Dhorme (TRAB, p. 15) seguint a Jensen (KB, VI. 1, p. 306); però King (S. T. C. p. 17) seguint a Delitzsch tradueix, *s'apleguen*, traducció qui s'adiu amb el context, mes no apar ben fundada.

111. Estan a punt per lluitar, braolen i s'enfurismen,
 112. Formen esquadró, organitzen el combat.
 113. La mare de l'univers, qui ha fetes totes les coses,
 114. aportà més armes incontrastables; infantà monstroses serpents,
 115. de dents punxagudes, implacables en l'estrall;
 116. de verí en comptes de sang, sos cossos va omplir.
 117. Els dragons horribles de terror revestí,
 118. de fulgor els omplenà, semblants a déus va formar-los.
 119. Tothom qui els miri de por morirà.
 120. Son cos s'empina, no pot aguantar-se sa escamesa.
 121. Féu sortir les serps verinoses, els monstrosos rèptils i els Lahamu,
 122. les violentes tempestes, els cans folls, i els homes-escorpins,
 123. els forts huracans, els homes-peixos i els moltos,
 124. qui duen armes implacables, no temen la lluita.
 125. Potents són sos manaments, no hi ha qui hi resisteixi.
 126. Finalment onze com aquestos creà.
 127. D'entre els déus sos primers fills qui formaven la seva host.

111. *Estan a punt per lluitar*, o més literalment: porten el combat, susciten, mouen la brega.

113. *La mare de l'univers*. L'original duu: *um-mu hu-bur*, qui significa probablement *la mare de lo pregon*, puix que Hubur era, segons sembla, el pregon, el riu de l'abisme, i això es dedueix bon xic clar del fragment S. 2, 013 (V. King. S. T. C. t. I, p. 196) on *hubur* surt contraposat a *same*. Diu així: *sa same ru-qu-u-ti... sa Hubur pal-ka-ti... sa ina Ti-amat e-li-ti... sa ina Ti-amat sap-li-ti...* que del cel llunyà... que de la vasta pregonesa... que en Tiamat superior... que en Tiamat inferior. La mare de lo pregon o *Um-mu Hu-bur* no és sinó Tiamat. També Berosus en sa narració (V. Schrader KAT. 3, p. 488) posa enfront els monstres del caos primitiu una dona de nom 'Ομορφα ο 'Ομορφα qui en caldaic vol dir θαλατθ ο θαυτε i en grec θάλασσα. El nom θαυτε correspon al de Tiamat i el de 'Ομορφα incontrovertiblement al d'*Ummu kubur*.

115. *Implacable en l'estrall*; no tenen pietat en la destrucció, en la desfeta.

120. *No pot aguantar-se sa escamesa*: literalment ningú resisteix al seu pit.

121. *Els Lahamus*. Els *Lahamus* van precedits del determinatiu (*ilu*) propi dels noms de déus. Amb tot i això cap dubte no hi ha que aquests *lahamus* són distints d'aquells *Lahmu* i *Lahamu* fills d'Apsu i de Tiamat, (Taula I, 10) i progenitors dels déus, dels quals més avant tornarà a parlar.

125. *Potents són sos manaments*, ço és: els de Tiamat.

126. *Finalment onze com aquestos creà*, ço és: creà onze monstres tals com aquells, de la mateixa mena i figura. Aquests monstres féu representar Agum-Kakrîma en el temple de Marduk i de Sarpanit (Dhorme TRAB p. 17). Berosus diu que els veié en el temple de Bel (KAT. 3, p. 489). D'aquesta mateixa mena devien ésser també els animals, que diu, veié Ezequiel pintats a les parets del temple del Senyor. "Entrí i vegí figures de tota mena de reptils i de bèsties, abominació, i tots els idols de la casa d'Israel pintats a la paret en tot el circuit". Ezech. 8, 10. Cal remarcar que aquests monstres són onze i sobretot alguns d'ells, com és ara: els homes-escorpins, els homes-peixos, els moltos, etc., corresponen manifestament als signes del zodíac qui eren adorats pels babilonis i, a causa de la influència babilònica, ho foren també pels mals israelites 4, Rg. 23,5

127. *D'entre els déus sos primers fills qui formaven la seva host*. Dues menes de tropes tenia Tiamat per fer la guerra: l'una integrada per déus, fills seus, qui són apel·lats els seus primogenits o primerament infantats *bu-uk-ri-sa*, per ço com els havia infantats abans i no amb l'intent de fer la guerra. Eren aquests, déus com Ea i Anu, fills d'Apsu i de Tiamat, qui seguiren la senyera d'aquesta i es posaren de la seva

128. exalçà Quingu, en mig d'ells va exalçar-lo,
 129. el marxar davant l'exèrcit, la direcció de la host,
 130. el xocar les armes, el començ de l'atac en el combat,
 131. el comanament en la brega, la magnitud del triomf,
 132. ho confià a la seva mà, féu-lo seure amb folgades vestidures.
 133. "He pronunciat ton conjur, en l'assemblea dels déus t'he exalçat".
 134. La sobirania damunt els déus tots en sa mà va posar.
 135. "Exalçat sies, o tu, mon espòs únic!
 136. "Ton nom exalcin, damunt tots ells, els Anunnaki."
 137. Donà-li les taules del destí, a son pit les aferrà.
 138. "O tu, no es doblegarà ta paraula, ferm serà tot ço que ixi de ta boca."
 139. Ara Quingu ha estat exalçat, ha obtinguda la dignitat d'Anu.
 140. Entre els déus sos fills els destins fixà:
 141. "La paraula de vostra boca el foc apagarà.
 142. "El fort, en la brega, sa força augmentarà."

banda (V. taula II, 13, 14) i són descrits en la taula I 109-112 i d'entre ells fou escollit el qui fou nomenat cabdill, Quingu; l'altre exèrcit era de les creatures o monstres que Tiamat procreà cabalment per ço que fossin els seus auxiliars en la lluita i els féu terribles pel combat i espaventables a la vista i aquests són els enumerats i descrits (taula I, 113-125).

128. *Exalçà Quingu.* Just si sabem altra cosa d'aquest personatge llevat d'ésser fill de Tiamat i un dels déus per ella infantats, cabdills de la seva host i elegit per espòs seu. Alguns com Delitzsch *Weltschöpfungsepos* 129, el suposen derivat de la rel *qanaq* o per ventura del sumèric KINGI qui vol dir terra; d'on Hommel vulgui veure en aquest una personificació de la terra (M. Arn.)

132. *Féu-lo seure amb folgades vestidures, o amb gran aparatositat:* sembla que, si més no les circumstàncies això exigeixen; per bé que la paraula assíria *Karru* significa més tots vestit de dol.

136. *els Anunnaki* estaven com havem vist de la banda de Tiamat: per contra els Igigi estaven de la banda dels grans déus (V. taula III, 126) i per ço com els Igigi eren els déus del cel i els Anunnaki els déus de la terra, la lluita de Tiamat contra els déus grans venia a ésser una lluita de la terra contra el cel.

137. *Donà-li les taules del destí.* Les taules del destí no donaven indefectiblement bona sort a qui les portava; puix que, en altra manera Quingu no hauria estat vençut. Li donaven però la sobirania, el poder suprem entre els déus, com apar deduir-se del mite de l'au *Zu*, qui, cobejosa d'aital sobirania i de regir tots els Igigi, furtà les taules del destí. (V. KB, VI, 1, p. 48; KAL, 3 p. 499). Comunicaven també al qui les duia una virtut misteriosa, una potestat extraordinària, i a ses paraules la fermesa i estabilitat i el poder de fixar els destins, com apar deduir-se probablement de la connexió dels versos 137, 138, 140. No ens faci estrany, doncs, que fossin molt preades dels déus; i així Marduk, després de vèncer Quingu, la primera cosa que fa és pendre-li les taules del destí (taula IV, 121).

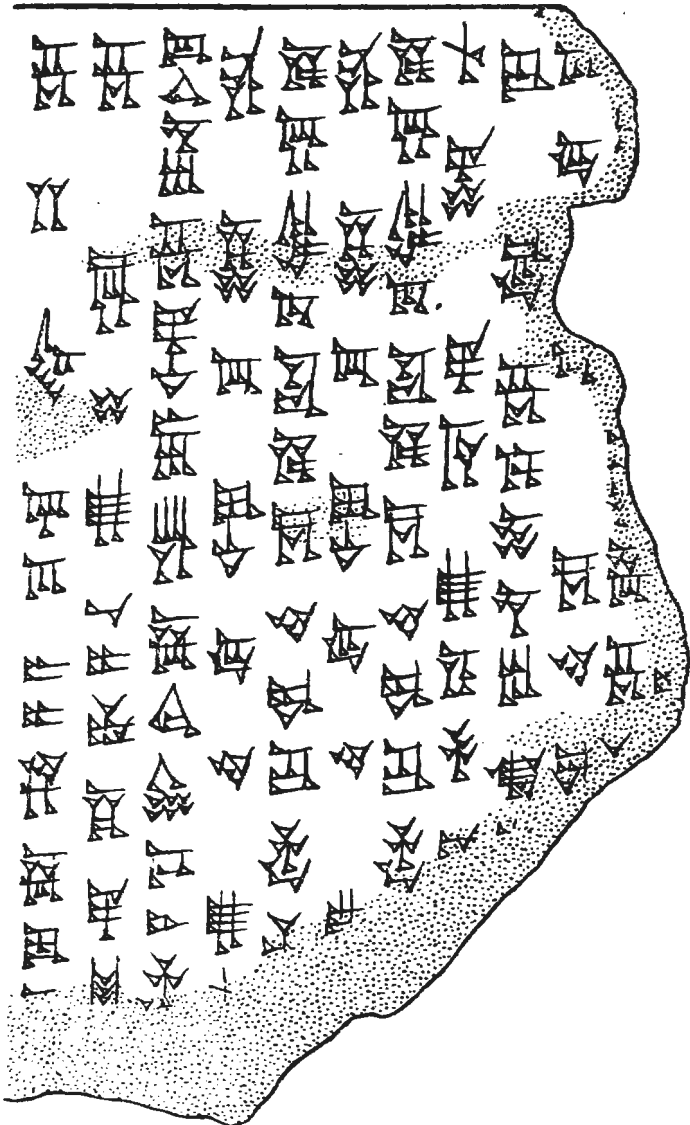
139. *ha obtinguda la dignitat d'Anu* és a dir: la dignitat summa, el poder suprem entre els déus.

140. *Entre els déus sos fills els destins fixà.* En el pròleg del Codi d'Hammurabi (C. H. col. I, 6, 7). Bel és apel·lat el qui fixa els destins de la terra. Mes no apar aquest poder com propi exclusiu de Bel, ans comú a tots els grans déus: per quant, segons que per avant veurem (taula III, 120), Marduk prega als déus que "ma paraula com la vostra, els destins fixi".

141. *La paraula de vostra boca:* aquestes són les paraules que diu Quingu fixant el destí entre els déus sos fills.

92632 + 93048

REVERS

Reproducció escrita del poema *Enuma elis*.

De *The seven tablets of Creation*, t. II, pl. xxiv. (L. W. King).

TAULA II

1. Acomplí Tiamat la seva obra.
2. ... ordí contra els déus rebrols seus,
3. per a venjar a Apsu forjà Tiamat sinistres projectes;
4. com havia ajuntat *son* exèrcit, a Ea fou anunciat.
5. Oí Ea aquesta nova;
6. en gran congoixa estigué, amb dolor va asseure's,
7. Llargs dies passaren, son enuig va apaivagar-se.
8. Cap a Ansar, son pare, va encaminar-se:
9. anà davant el pare qui l'havia infantat, Ansar;
10. quanta corxorxa havia ordida Tiamat, féu-li avinent
11. així: "Tiamat, mare nostra, ens avorreix;
12. "una host ha ordenada, enfureïda es commou;
13. "s'han passat a ella els déus tots plegats;
14. "àdhuc els que vosaltres creàreu, marxen al seu costat.
15. "maleeixen el dia, prop de Tiamat avencen,
16. "estan folls, intriguen sens cessar nit i dia,
17. "estan a punt per lluitar, braolen i s'enfurismen,
18. "formen esquadró, organitzen el combat,
19. "la mare de l'univers, qui ha fetes totes les coses,
20. "aportà més armes incontrastables, infantà monstruoses serpents,
21. "de dents punxagudes, implacables en l'estrall;
22. "de verí en comptes de sang, sos cossos va omplir.
23. "els dragons horribles de terror revestí,
24. "de fulgor els omplenà, semblants a déus va formar-los.
25. "Tothom qui els miri de por morirà.
26. "Son cos s'empina, no pot aguantar-se sa escamesa.

1. En aquesta taula II és continuada la narració de la lluita de Tiamat i sos sequaços contra els grans déus. Està contingut en ella: la narració que fa Ea a Ansar dels preparatoris de Tiamat i l'aflicció d'Ansar (taula II, 1-59); les vanes temptatives d'Anu i d'Ea tramesos, segons apar, per Ansar a lluitar contra Tiamat, (taula II, 71-109); l'ofertament de Marduk a lluitar contra Tiamat i sa petició (taula II, 110-140).

4. *A Ea fou anunciat.* Ea, el déu de vasta intel·ligència (taula I, 18), és el primer qui coneix, no se sap com ni per qui, els projectes i preparatius de Tiamat, i va a contar-ho tot a Ansar.

14. *àdhuc els que vosaltres creàreu marxen al seu costat.* Fins i tot entre els déus procedents d'Ansar tenia Tiamat molts sequaços.

27. "Féu sortir les serpents verinoses, els monstruosos rèptils i els Lahamu,
 28. "les violentes tempestes, els cans folls, i els homes-escorpins,
 29. "els forts huracans, els homes-peixos i els moltons,
 30. "qui duen armes implacables, no temen la lluita.
 31. "Potents són sos manaments, no hi ha qui hi resisteixi.
 32. "Finalment, onze creà com aqueixos.
 33. "D'entre els déus sos primers fills qui formaven la seva host,
 34. "exalçà a Quingu, en mig d'ells va exalçar-lo.
 35. "El marxar davant l'exèrcit, la direcció de la host,
 36. "el xocar les armes, el començ de l'atac en el combat,
 37. "el comanament en la brega, la magnitud del triomf,
 38. "ho confià a la seva mà, féu-lo seure amb folgades vestidures.
 39. "He pronunciat ton conjur, en l'assemblea dels déus t'he exalçat."
 40. "La sobirania damunt els déus tots en la teva mà poso.
 41. "Exalçat sies, o tu, mon espòs únic!
 42. "Ton nom exalcin, damunt tots ells, els Anunnaki"
 43. "Donà-li les taules del destí, a son pit les aferrà.
 44. "O tu, no es doblegarà ta paraula, ferm serà tot ço que ixi de ta boca.
 45. "Ara Quingu ha estat exalçat, ha obtinguda la dignitat d'Anu.
 46. "Entre els déus sos fills els destins fixà:
 47. "La paraula de vostra boca el foc apagarà.
 48. "El fort, en la brega, sa força augmentarà".
 49. "Oí *Ansar que Tiamat* estava fortament avalotada.
 50. *Percudí's la cama*, el llavi es mossegà.
 51. no sossegava el seu cor,
 52. son clamor va apaivagar-se.
 53. el combat
 54. ... "aixeca, tu...
 55. "a *Mummu* i a *Apsu* ferires,
 56. "... .. Quingu, on és ton rival?
 57. "... .. el consell".
 58. a Ea.
 59-71. (*Llacuna en el text.*)
 72. *Ansar* a son fill una paraula digué:
 73. "... .. valent heroi,
 74. "... .. sa força, no pot aguantar-se sa escamesa,

55. *A Mummu i a Apsu ferires.* Remarquem que ací és *Ansar* qui parla a Ea. Ea és doncs segons apar, el vencedor d'*Apsu* i de *Mummu*, com se veu per aquest vers. Per ventura aquesta victòria sobre *Apsu* valgué a Ea el títol de rei de l'*Apsu*, que ostenta ja en les inscripcions de l'antiquíssim patesi de Lagas *Eannatum* (SAR. p. 14, 19, 2).

72. *Ansar* a son fill una paraula digué. A son fill *Anu*, a qui exhorta a lluitar amb *Tiamat*, com apar en el v. 81.

75. Vés, davant Tiamat presenta't;
 76. "Apaivagui's son ardor, son cor eixampli's,
 77. "Si no escolta ta paraula
 78. "digues-li nostra paraula, apaivagui's ella".
 79. Oí la paraula de son pare Ansar,
 80. Vers ella va encaminar-se, a ella es dirigí:
 81. S'acostà Anu, veié l'intent de Tiamat,
 82. no va gosar envestir-la, tornà enrera.
 83. "... .. Ansar
 84. digué-li:
 85. contra mi
 86-104. (Llacuna en el text.)
 105. venjador de son pare,
 106. heroi,
 107. ... el lloc de sa decisió,
 108. digué-li
 109. "... .. ton pare
 110. "tu, fill qui eixamples son cor,
 111. "... .. a tall de combatent atansa't,
 112. "... .. et veurà en pau.
 113. Va alegrar-se el senyor a la paraula de son pare,

80. *Vers ella va encaminar-se, a ella es dirigí* literalment: endegà el camí vers ella, el camí emprengué.

86. ... Ben segur que en aquests versos eren reiatades les temptatives d'Ea per a lluitar amb Tiamat, les quals tingueren el mateix èxit que les d'Anu, puix que, com sabem per la taula III, v. 54, "Ea temé, tornà enrera".

108. *digué-li*. Qui parla? i a qui? Probablement el qui parla no és el mateix Ansar, ans un missatger qui en son nom parla al senyor i li tramet la paraula de son pare Ansar. Com ho indica el v. 113.

113. *Va alegrar-se el senyor a la paraula de son pare*. El qui rep el missatge de son pare Ansar, és el senyor, ço és: Marduk; Marduk és el déu de la ciutat de Babilònia i el déu nacional dels babilonis i, d'ençà dels temps d'Hammurabi, el déu suprem de l'imperi babilònic, per bé que en el període de l'imperi assiri hagué de cedir un xic al déu Assur la presidència i sobirania dels déus; son ideograma és (D) AMAR-UD qui sol ésser interpretat *vedell del sol*; son nom semític s'escriu fonèticament *Ma-ru-duk* o *Mar-duk*, la seva etimologia no és encara coneguda, mes segons opinió de Morris Jastrow (*Die Relig. Babylon. und Assyriol.* t. I, p. 110) és, ben segur, d'origen semític. Ja en una inscripció del patesi de Lagas, Gudea és esmentat un (d) asaru o (d) asar-ri. Però no sabem si ja en aquell temps era el tal nom (d) asaru propi de Marduk. En la *Zeitschrift für Assyriolog.*, vol. XII, p. 338 es llegeix un text *d-Bur-d-Sin mul amar-ud*. L'articulista ho atribueix a l'època dels reis d'Ur. Essent així, seria aquest el primer text on se troba expressament mencionat el nom de Marduk. Mes els textos clars i certs amb el nom de Marduk, apareixen només en els temps de la primera dinastia babilònica, com és ara en aquest de Sumu-lailu, un dels pròxims antecessors d'Hammurabi: *mu-a gis gu-za... d... amar-ud-ra mu-ur-na-dim* "any en què el soli ornat d'or, a Marduk va ésser consagrat". Mes quan el culte a Marduk comença de propagar-se i aquest déu assoleix la preeminència damunt els altres déus, és després d'establerta l'hegemonia de Babilònia en temps d'Hammurabi. Un testimoni clar de la fama i difusió que anava assolint el nom de Marduk i son culte el tenim en la introducció del famós Codi: "Quan Anu excels rei dels Anunnaki i Bel senyor del cel

114. s'atansa, davant Ansar es posà.
115. Veu-lo Ansar, son cor de goig s'omplí.
116. Besà sos llavis, s'esvaí son temor.
117. "Pare, no romandrà defraudada la paraula de tos llavis,
118. "Aniré, compliré els desigs de ton cor,
119. "no romandrà defraudada la paraula de tos llavis,
120. "aniré, compliré els desigs de ton cor.
121. "Quin home et fa eixir a lluitar amb ell?"
122. "Tiamat em provoca, ella amb armes t'escomet"
123. "... .. alegra't, i de gran goig alegra't
124. "el coll de Tiamat, ben tost calcigaràs
125. "... .. alegra't, i de gran goig alegra't,
126. "el coll de Tiamat ben tost calcigaràs.
127. "O fill, qui coneixes tota saviesa,
128. "a Tiamat apaivaga amb ton encantament pur.
129. "Ton camí emprèn tot seguit;
130. "no sia ta sang vessada, fes-la tornar enrera".
131. Alegrà's el senyor a la paraula de son pare,
132. de goig son cor sobreixí, digué a son pare:
133. "O Senyor dels déus, del destí dels grans déus;
134. "Si jo, el vostre venjador,

i terra, qui determina la sort de la terra, a Marduk fill primogènit d'Ea, la sobirania damunt tots els pobles li decretaren, i en ella un eternal reialme de fonament incommovible com el cel i la terra li fundaren, llavors Anu i Bel a mi Hammurabi, august, sublim, temerós dels déus, amb mon nom m'apellaren, a fi que..." C. H. Prol. I, 1-46. La columna on era el Codi contingut féu-la fixar en l'Esagil. El E-sa-gil *casa d'excelsa* sumitat era el temple de Marduk a Babilònia. Marduk, com a fill primogènit d'Ea, pertanyia a la família d'aquest ensems amb sa consort Zarpanitu, son fill Nabu i la consort d'aquest Tasmetum. Marduk és, segons que anirem veient, el més important personatge en l'Enuma elis, lo mateix que en la Cosmogonia caldaica. En canvi, en l'epopeia de Gilgames i en molts altres mites no intervé per a res. A causa, incontrovertiblement, de l'hegemonia babilònica i també, per ventura, a causa de la influència de l'Enuma elis, la triade sumèrica perdé molt de la seva importància; i Anu, i majorment Bel, romangueren com eclipsats davant el predomini de Marduk. Ea, pare d'aquest, conservà, gràcies a son fill, molt de l'esplendor de son culte. Anu, jatsia hagués molt perdut de sa antiga preeminència, continuà però essent reconegut, si més no en teoria, com a déu del cel, déu summu; mes Bel (*En-lil*) ha de cedir a Marduk no solament les seves glòries, la seva fama i prestigi que tingué en temps dels patesis de Lagas, ans encara son títol de senyor de les terres i qui sap si també la fama d'algunes de les seves gestes, puix que, a jui d'alguns assiriòlegs, la victòria damunt Tiamat qui en l'Enuma elis és atribuïda a Marduk, era considerada com una de les promenes de Bel. Cosa sabuda és ja que els reis babilònics reconeixien l'autoritat de Marduk en el bell començ de son regnat agafant les seves mans, rebent amb aquesta cerimònia la investidura i confirmació de sa potestat reial. En temps de l'imperi assiri es mantingué ben gloriosament el culte de Marduk, aquest hagué però de cedir al déu Assur el primer lloc, romanent en el segon.

118. *Aniré, compliré els desigs de ton cor*, literalment: *trobaré el comble de ton cor*.

122. *Tiamat em provoca*; traducció incerta. Així ho tradueix Dhorme (TRAB. p. 29). King divideix d'una altra manera les paraules i tradueix "*Tiamat qui és una dona*".

127. *O fill qui coneixes tota saviesa*. Ea és el savi entre els déus; Marduk fill d'Ea ha heredada de son pare la sabiduria i l'art de la màgia.

135. "he d'agafar Tiamat i vostra vida salvar,
 136. "convoqueu una assemblea, exalceu mon destí;
 137. "en l'Upsukkinna asseieu-vos ensems alegrament,
 138. "que la paraula de ma boca, com la vostra, fixi els destins,
 139. "que res no sia trastornat de ço que faci jo,
 140. "que res no sia revocat ni defraudada sia la paraula de mos llavis".

TAULA III

1. Obri Ansar la seva boca,
 2. A Gaga son missatger una paraula digué:
 3. "O Gaga, missatger, qui mon cor alegres,
 4. "a Lahmu i a Lahamu et trameto,
 5. "el manament de mon cor procura comprendre,
 6. "... .. introduceix a ma presència,
 7. "vinguin els déus tots ells,
 8. "entaulin conversa, al festí s'asseguin,
 9. "mengin pa, preparin vi,
 10. "a Marduch son venjador senyalin el destí.
 11. "Vés Gaga, presenta't davant ells,
 12. "tot ço que et dic, a ells repeteix-ho:
 13. "Ansar, vostre fill, m'ha tramès;
 14. "el manament de son cor m'ha fet conèixer
 15. "així: Tiamat, mare nostra, ens avorreix:
 16. "una host ha disposada, enfureïda es commou;
 17. "s'han passat a ella els déus tots plegats.
 18. "àdhuc els que vosaltres creàreu, marxen al seu costat.

135. *He d'agafar Tiamat i vostra vida salvar*; literalment: i de vivificar-vos

137. *En l'Upsukkinna*. L'Upsukkinna és el lloc on s'aplegaven els grans déus babilònics. La paraula sumèrica UKKIN-NA respon a l'assiri *puhru*, aplec, multitud.

138. *Que la paraula de ma boca*. En aquests tres darrers versos prega Marduk que sa paraula fixi els destins i sia eficaç i irrevocable.

1. Va seguint en aquesta taula III la narració de la lluita de Tiamat i sos sequaços contra els grans déus. Es en ella contingut el missatge d'Ansar per a Lahmu i Lahamu decretant la reunió dels déus i relatant els preparatoris de Tiamat, les vanes temptatives d'Anu i Ea tramesos a lluitar contra ella i l'ofèriment de Marduk i petició, (taula III, 1-16) el compliment del missatge i de les ordres d'Ansar per al missatger Gaga, (taula III, 67-128), l'assemblea dels déus, i llur festí, (taula III, 129-138).

5. *El manament de mon cor procura comprendre*; literalment: pots pendre el manament de mon cor.

8. *Entaulin conversa*; literalment: la llengua disposin, aparellin.

19. "maleeixen el dia, prop de Tiamat avencen,
20. "estan folls, intriguen sens cessar nit i dia,
21. "estan a punt per lluitar, braolen i s'enfurismen,
22. "formen esquadró, organitzen el combat.
23. "La mare de l'univers, qui ha fetes totes les coses,
24. "aportà més armes incostrastables, infantà monstruoses serpents,
25. "de dents punxagudes, implacables en l'estrall;
26. "de verí en comptes de sang, sos cossos va omplir,
27. "els dragons horribles de terror revestí,
28. "de fulgor els emplenà, semblants a déus va formar-los.
29. "Tothom qui els miri, de por morirà.
30. "Son cos s'empina, no pot aguantar-se sa escomesa.
31. "Féu sortir les serpents verinoses, els monstruosos reptils i els Lahamu.
32. "les violentes tempestes, els cans folls, i els homes-escorpins,
33. "els forts huracans, els homes-peixos i els moltons,
34. "qui duen armes implacables, no temen la lluita.
35. "Potents son sos manaments, no hi ha qui hi resisteixi.
36. "Finalment onze com aquestos creà.
37. "D'entre els déus sos primers fills qui formaven la seva host,
38. "exalçà a Quingu, en mig d'ells va exalçar-lo.
39. "El marxar davant l'exèrcit, la direcció de la host,
40. "el xocar les armes, el començ de l'atac en el combat,
41. "el comanament en la brega, la magnitud del triomf,
42. "ho confià a la seva mà, féu-lo seure amb folgades vestidures.
43. "He pronunciat ton conjur, en l'assemblea dels déus t'he exalçat."
44. "La sobirania damunt els déus tots en sa mà va posar.
45. "Exalçat sies, o tu, mon espòs únic!
46. "Ton nom exalcin, damunt tots ells, els Anunnaki."
47. "Donà-li les taules del destí, a son pit les aferrà.
48. "O tu, no es doblegarà ta paraula, ferm serà tot ço qui ixi de ta boca."
49. "Ara Quingu ha estat exalçat, ha obtinguda la dignitat d'Anu.
50. "Entre els déus sos fills els destins fixà:
51. "La paraula de vostra boca el foc apagarà."
52. "El fort, en la brega, sa força augmentarà."
53. "He tramès Anu, no gosà envestir-la:
54. "Ea temé, tornà enrera.
55. "Marduk va avençar-se, el savi entre els déus, el vostre fill.
56. "A marxar contra Tiamat son cor el movia;
57. "La paraula de sa boca em digué:
58. "Si jo, el vostre venjador,
59. "he d'agafar Tiamat i vostra vida salvar,

60. "convoquen una assemblea, exalceu, proclameu mon destí.
 61. "En l'Upsukkinna asseieu-vos ensems alegantment,
 62. "que la paraula de ma boca, com la vostra, fixi els destins,
 63. "que res no sia trastornat de ço que faci jo,
 64. "que res no sia revocat ni defraudada sia la paraula de mos llavis.
 65. "Cuiteu, fixeu-li aviat vostre destí.
 66. "Que hi vagi, i escometi vostre enemic poderós".
 67. Se n'anà Gaga, son camí emprengué,
 68. cap a Lahmu i Lahamu, els déus, sos pares,
 69. va humiliar-se, besà a terra davant sos peus,
 70. es prosternà, va aixecar-se, va parlar-los:
 71. "Ansar, el vostre fill, m'ha tramès,
 72. "el manament de son cor m'ha fet conèixer,
 73. "així: Tiamat, mare nostra, ens avorreix,
 74. "una host ha ordenada, enfureïda es commou.
 75. "S'han passat a ella els déus tots plegats;
 76. "àdhuc els que vosaltres creàreu, marxen al seu costat,
 77. "maleeixen el dia, prop de Tiamat avencen,
 78. "estan folls, intriguen, sens cessar nit i dia,
 79. "estan a punt per lluitar, braolen s'enfurismen,
 80. "formen esquadró, organitzen el combat.
 81. "La mare de l'univers, qui ha fetes totes les coses,
 82. "aportà més armes incontrastables, infantà monstruoses serpents,
 83. "de dents punxagudes, implacables en l'estrall;
 84. "de verí en comptes de sang, sos cossos va omplir,
 85. "els dragons horribles, de terror revestí,
 86. "de fulgor els emplenà, semblants a déus va formar-los.
 87. "Tothom qui els miri de por morirà.
 88. "Son cos s'empina, no pot aguantar-se sa escomesa.
 89. "Féu sortir les serpents verinoses, els monstruosos rèptils i els Lahamu,
 90. "Les violentes tempestes, els cans folls, i els homes-escorpins,
 91. "els forts huracans, els homes-peixos i els moltons,
 92. "qui duen armes implacables, no temen la lluita.
 93. "Potents són sos manaments, no hi ha qui hi resisteixi,
 94. "Finalment, onze creà com aqueixos.
 95. "D'entre els déus sos primers fills qui formaven la seva host,
 96. "exalçà a Quingu, en mig d'ells va exalçar-lo.
 97. "El marxar davant l'exèrcit, la direcció de la host,
 98. "el xocar les armes, el començ de l'atac en el combat,

69. *besà a terra davant sos peus*: literalment: besà sota d'ells, o segons una variant, besà a terra davant ells, és a dir, besà la terra davant sos peus en senyal de reverència.

99. "el comanament en la brega, la magnitud del triomf,
 100. "ho confià a la seva mà, féu-lo seure amb folgades vestidures.
 101. "He pronunciat ton conjur, en l'assemblea dels déus t'he exalçat."
 102. "La sobirania damunt els déus tots en la teva mà poso.
 103. "Exalçat siès, o tu, mon espòs únic!
 104. "Ton nom exalcin, damunt tots ells, els Anunnaki."
 105. "Donà-li les taules del destí, a son pit les aferrà.
 106. "O tu, no es doblegarà ta paraula, ferm serà tot ço que ixi de ta boca.
 107. "Ara Quingu ha estat exalçat, ha obtinguda la dignitat d'Anu.
 108. "Entre les déus sos fills els destins fixà:
 109. "La paraula de vostra boca el foc apagarà.
 110. "El fort, en la brega, sa força augmentarà."
 111. "He tramès Anu, no gosà envestir-la,
 112. "Ea temé, tornà enrera.
 113. "Marduk va avençar-se, el savi entre els déus, el vostre fill.
 114. "A marxar contra Tiamat son cor el movia;
 115. "La paraula de sa boca em digué:
 116. "Si jo, el vostre venjador,
 117. "he d'agafar Tiamat i vostra vida salvar,
 118. "convoqueu una assemblea, exalceu, proclameu mon destí.
 119. "En l'Upsukkinna asseieu-vos ensems alegantment,
 120. "que la paraula de ma boca, com la vostra, fixi els destins,
 121. "que res no sia trastornat de ço que faci jo,
 122. "que res no sia revocat, ni defraudada sia la paraula de mos llavis.
 123. "Cuiteu, fixeu-li aviat vostre destí.
 124. "Que hi vagi, i escometi vostre enemic poderós".
 125. Oïren-lo Lahmu i Lahamu, exhalaren un crit,
 126. els Igigi ploraren ensems de gran plor:
 127. "Per por de quin enemic ha eixit l'Ocedè?
 128. "No coneixem nosaltres l'obra de Tiamat".
 129. Aplegaren-se, anaren-se,
 130. els grans déus tots ensems, els qui fixen el destí,
 131. entraren davant Ansar, ompliren...

125. *exhalaren: un crit*, literalment: *clamaren altes veus*.

126. *Els Igigi...* Els Igigi són els déus del sel sequaços d'Ansar, i apar sien contra-
 posats als Anunnakki, déus de la terra invitats per Tiamat a exalçar Quingu. (taula I, 136).

127. *ha eixit l'Ocedè*; literalment: ha eixit la casa de la sabiduria, puix que efec-
 tivamente bit nemeki o casa de la sabiduria és la traducció del sumèric AB-ZU, AB (*casa*)
 i ZU (*conèixer*).

128. *No coneixem nosaltres l'obra de Tiamat*. És molt de notar l'estupenda i mera-
 vellosa ignorància que mostren els déus, dels projectes destructors i conxorxes de Tiamat.

131. *Entraren davant Ansar*. Ansar, anc que fill de Lahmu i Lahamu, apar ací com
 el rei dels déus, és ell qui els convoca a l'assemblea i els invita al festí.

132. besaren-se els uns als altres, en l'assemblea...
 133. entaularen conversa, al festí s'assegueren,
 134. menjaren pa, prepararen el vi,
 135. El "sirís" dolç canvià... ..
 136. Embriagaren-se bevent, alegres mostraren-se els llurs cossos.
 137. molt trastornats romangueren, ilur cor s'abrivà,
 138. a Marduk son venjador fixaren el destí.

TAULA IV

1. Prepararen-li un sojorn de majestat;
2. davant sos pares com a sobirà va asseure's:
3. "Oh tu, ets tu insigne entre els grans déus,
4. "ton destí no té parió, ta paraula, la d'Anu.
5. "Marduk, ets insigne entre els grans déus,
6. "ton destí no té parió, ta paraula, la d'Anu.
7. "Des d'avui no serà ta paraula defraudada;
8. "Exalçar i humiliar, tal serà ton poder.
9. "Ferm serà tot ço que ixi de ta boca, no serà alterada ta paraula.
10. "No traspasarà cap dels déus el teu límit.
11. "L'abundància és el desig del sojorn dels déus.
12. "el lloc de son santuari sia establert per ton lloc,
13. "Marduk, tu ets el nostre venjador;
14. "sobirà et constituïm damunt la universa rodonesa de la terra.
15. "T'asseuràs en l'assemblea, exalçada serà ta paraula;
16. "tes armes no siguin contrastades, destrossin tos enemics.

135. *el sirís delç*... .. el sirís o seràs era una beguda especial dels déus.

137. *molt trastornats romangueren*, literalment: molt pecaren; sembla ésser el sentit que romangueren vacillants, tentinejant com ebris, situació per cert la més a posta per a fixar els destins de Marduk.

1. *Preparareu-li*. En aquesta taula, la més poètica i interessant, continua la lluita de Tiamat i sos sequaços contra els grans déus, la qual termina en el v. 134. Conté: exaltació de Marduk pels déus i fixació de sos destins (taula IV, 1-34); descripció de l'aparellament de Marduk per a la lluita, les seves armes, els seus aliats, son carro i vestit (taula IV, 35-58); sa lluita i victòria damunt Tiamat, damunt els aliats d'aquesta (taula IV, 93-104, 105-127); son triomf complet damunt Tiamat; homenatge dels déus (taula IV, 128-134). En el v. 135 comença la terça part del poema o descripció de l'obra creadora de Marduk, la qual continua en les taules següents. Ací està continguda la divisió de Tiamat i les guardes posades a les seves aigües (taula IV, 136-140) i la fundació de l'Esarra amb les ciutats d'Anu, Bel i Ea (taula IV, 141-146).

17. "Oh senyor, qui en vós confia, salva sa vida;
18. "i el déu qui ordí conxorxes, perd la seva vida".
19. Posaren en mig d'ells un vestit,
20. a Marduk son primogènit ells parlaren:
21. "Ton destí, senyor, iguali al dels déus;
22. "destruir i crear, parla i serà:
23. "Desclou tos llavis, i serà anorreat el vestit;
24. "digues-li "torna" i el vestit romandrà sencer".
25. Parlà amb sa boca, fou el vestit anorreat;
26. digué "torna" i el vestit fou reconstituït.
27. Segons la paraula de sa boca, tal veieren els déus sos pares,
28. s'alegraren, reteren homenatge a Marduk rei,
29. atorgaren-li el ceptre, el soli i el *palú*,
30. donaren-li armes incontrastables, que refusen els enemics.
31. "Vés; de Tiamat trenca sa vida.
32. "Els vents la seva sang portin a llocs abscondits".
33. Fixaren a Bel son destí els déus sos pares,
34. per senda de pau i camí de prosperitat l'aviaren.
35. Féu un arc, per arma seva el fixà,
36. un dardell va posar, la corda afermà,
37. alçà la *mitta*, amb sa destra va collir-la,
38. l'arc i el buirac a son costat penjà;
39. un llamp posà davant sa cara,
40. de flama ardent son cos omplí;
41. parà un llaç per agafar-hi Tiamat,
42. els quatre vents féu recollir per ço que res d'ella no eixís.
43. el Migjorn, la Tramuntana, el Llevant i el Ponent,
44. davant el llaç els posà, present de son pare Anu.

18. "i el déu qui ordí conxorxes, perd la seva vida"; literalment: *vessa la seva vida*: i encara és millor traduir: *vessa la seva sang o perd la seva vida*.

23. "Desclou tos llavis. D'aquest vers i els següents es dedueix amb bon xic, de claretat que els babilonis tenien idea de la creació, si més no, en quant aquesta significa producció per la sola paraula i també per ventura de la propiament dita creació, de la creació *ex nihilo*, puix que la contraposició dels verbs *abatam* i *banu*, *destruir* i *crear*, sembla açò significar.

29. *i el palú*. El palú era probablement el segell reial de que solien servir-se els reis i amb el qual era determinat l'any del regne.

34. *per sendes de pau i camins de prosperitat l'aviaven*; literalment: *senda de pau i camí de prosperitat li férem emprendre*.

37. *alçà la "mitta"* La *mitta* representada per l'ideograma *KU* (arma) i *AN* (déu) era una arma divina de forma i maneig desconeguts de nosaltres. Tal volta tenia la forma de porra nuosa. V. taula IV, 130.

44. *davant el llaç els posà, present de son pare Anu*. Ací la paraula *pare* ha d'ésser presa en ample sentit, puix que el pare de Marduk no és Anu, sinó Ea. Ultra això, segons aquest vers, el llaç és present d'Anu; segons el v. 41 ha estat fet per Marduk.

45. Creà el vent dolent, el temporal, l'huracà,
 46. el vent de quatre, el vent de set dies, el vent assolador, el vent sens rival;
 47. féu eixir els vents que havia creat, els set;
 48. a dur la pertorbació dins Tiamat; marxen darrera ell.
 49. Prengué el Senyor el diluvi, la seva gran arma;
 50. en carro de tempesta, sens rival, espantosa cavalcà,
 51. li ajustà quatre parelles de tir, a son costat les junyí,
 52. destructores, implacables, tempestuoses, rabents,
 53. ... les seves dents porten verí,
 54. coneixen, en destruir són destres,
 55. terribles en el combat,
 56. a esquerra i a *dreta*...
 57. És son mantell *la ira*, de terror està vestit,
 58. son fulgor *aterra*, amb una corona està coberta la seva testa.
 59. Endegà son camí, sos passos dirigí
 60. a Tiamat, qui estava furient, girà la cara,
 61. en son llavi... va reprimir,
 62. la planta... prengué la seva mà.
 63. Llavors el miraren els déus, varen mirar-lo,
 64. els déus sos pares el miraren, els déus varen mirar-lo.
 65. Atansà's el Senyor, en el mig a Tiamat considerà;
 66. quant a Quingu, espòs d'ella, veié son designi,
 67. el veié, fou pertorbat son consell;
 68. esbullat romangué son projecte, destruïda la seva obra,
 69. i els déus sos auxiliars, qui li feien costat,
 70. veieren l'heroi príncep, fou sa mirada contorbada.
 71. Llençà Tiamat un crit, no doblegà son coll
 72. amb sos llavis abundoses malediccions va proferir.
 73. "... ... de senyor dels déus és ta escomesa,
 74. "el lloc on ells s'apleguen és ton lloc".
 75. Aixecà el Senyor el diluvi, la seva gran arma,
 76. ... a Tiamat, qui estava furient, així parlà:
 77. "...t'has crescut, altivament t'has elevat;

49. *Prengué el Senyor el diluvi, la seva gran arma.* Marduk armat del diluvi, acompanyat dels vents i cavalcant en el carro de la tempesta, apar ací com a déu del temporal.

62. *la planta... prengué la seva mà.* Probablement una mena de planta misteriosa, que sembla tenia virtut màgica.

65. *en mig a Tiamat considerà;* de conformitat amb son propòsit qui era d'introduir la pertorbació en l'interior de Tiamat. (V. v. 48).

66. *Quingu, espòs d'ella veié son designi:* el designi de Marduk que havem indicat.

76. *així parlà, literalment: així notificà.*

78. "et portà ton cor a promoure la brega
 79. "... ... sos pares, *torba*
 80. "... ... ells... avorreixes...,
 81. "... Quingu al lloc d'espòs,
 82. "... ... per a decretar els decrets d'Anu,
 83. "... ... has concebut malvestats;
 84. "*contra* els déus mos pares tes conxorxes ordires.
 85. "Mantingui's ben compacta la teva host, sien tes armes ben trempades
 86. "Alça't, tu i jo fem la guerra".
 87. Tiamat en això oir
 88. Romangué com trastocada, eixí's de seny,
 89. clamà Tiamat amb fort udol;
 90. Van tremolar sos fonaments, enderrocant-se,
 91. Recità son encantament, digué son conjur,
 92. i els déus del combat ses armes interroguen.
 93. Empinaren-se Tiamat i el savi entre els déus Marduk
 94. en so de guerra avencen, a lluitar s'atansen.
 95. Parà el Senyor el seu llaç, l'envoltà,
 96. el vent malastruc qui era al darrera, davant seu va deixar-lo;
 97. obrí Tiamat la seva boca, quant pogué;
 98. féu-li penetrar el vent malastruc, de manera que no pogués cloure els
 seus llavis.
 99. els furiosos vents inflaren ses entranyes;
 100. pres romangué son cor, eixamplada sa boca.
 101. Tirà un dardell, traspassà son ventre,
 102. ses entranyes trinxà, li foradà el cor,
 103. va subjugar-la, li destruí la vida,
 104. tirà per terra son cadàver, damunt ell dret es posà
 105. Després d'haver ferit a Tiamat, qui anava al davant,
 106. romangué desfet el seu exèrcit, la host va esparramar-se,
 107. i els déus, sos auxiliars, qui li feien costat,
 108. tremolaren, temeren, giraren l'esquena,
 109. fugiren per salvar la seva vida;

83. *... has concebudes malvestats*, literalment: *veieres malifetes*.

90. *enderrocant-se sos fonaments*, (o millor) *des de lo més pregon tremolaren*.

92. *i els déus del combat: els déus lluitadors*.

92. *ses armes interroguen*. Aquesta frase sembla significar una acció prèvia o preparatòria per a la lluita. Dhorme veu en ella una operació màgica, una mena d'endevinació per mitjà de les armes (TRAB. p. 51). Muss-Arnolt (*Dictionary of the assyrian language*, p. 997) la tradueix senzillament: *fan decidir les armes, apellen a les armes*. Pot ser pugui traduir-se adés *proven les seves armes* abans del combat, adés *miden les seves armes* en la lluita.

95. *l'envoltà*; entengui's: *a Tiamat*.

103. *va subjugar-la*, literalment: *va empresonar-la, va encadenar-la*.

110. ben envoltats però estan, no poden fer-se escàpols.
 111. Féu-los presoners, ses armes va trencar,
 112. al llaç foren llençats i en el llaç romangueren
 113. ... omplint de planys les regions,
 114. son crim expien posats en presó,
 115. i les onze creatures que ompli de terror,
 116. els diables, qui anaven... davant ella,
 117. tirà cordes, a son costat...
 118. ensems amb sa resistència a terra els calcigà,
 119. i a Quingu, qui damunt ells havia estat exaltat,
 120. l'empresonà, amb Dugga el comptà,
 121. prengué-li les taules del destí, qui no foren de son destí,
 122. amb un segell va segellar-les, i a son pit les aferrà.
 123. Després que subjugà i matà els dolents,
 124. que a l'enemic soberc deixà vençut,
 125. que complidament fixà la victòria d'Ansar damunt sos enemics,
 126. que acomplí el desig d'Ea, l'heroi Marduk,
 127. sobre els déus presoners sa presó fortificà;
 128. envers Tiamat que havia subjugada se'n tornà;
 129. calcigà el Senyor el fonament de Tiamat,
 130. amb sa *mitta* implacable, el crani li esberlà,
 131. tallà les venes de la seva sang,
 132. féu que se l'en dugués la tramuntana a llocs amagats.
 133. Ho veieren sos pares, gaudiren i de gran goig s'alegraren,
 134. ofrenes i presents, ells a ell li portaren.
 135. Descansà el Senyor, mirà son cadàver.
 136. La carn monstruosa tallà, artístiques obres va concebre;

114. *son crim expien*, literalment seria: *son delictes porten*, però és més clar: son càstig porten o son delictes expien.

120. *amb Dugga ho contà*, tal com ho prova Jensen (Kb. VI, 1, p. 341) de l'ideograma DUG-GA qui significa *matu* (morir) i *mutu* (mort) es dedueix que el déu DUG-GA-E és el déu dels morts, ben segur Nergal. Tot aquest text, des del v. 111, com observa Dhorme (TRAB. p. 55), demostra que els babilonis tenien una certa idea de sers superiors a la humanitat, els quals es rebel·laren contra els déus i foren per ço castigats i tancats a les presons del món infernal idea qui correspon a la del dragó, l'antiga serpentina la qual ensems amb sos àngels rebels lluita amb Miquel i amb els àngels d'aquest, (Apoc. XII, 7-9; Gen. III, seg.) i a la dels àngels caiguts, lligats amb perpètuas cadenes i tancats en el *Tartarus* i reservats per al juí del gran dia, (2 Ptr. II, 4; Judas 6.).

121. *qui no foren de son destí*; no vol dir això únicament que no li pertanyien les taules del destí; ans també que no li dugueren bona sort, no li valgueren.

132. *féu que se l'endugués la Tramuntana a llocs amagats*. Tal era el desig expressat pels déus en aquesta mateixa taula, v. 32. *Els vents la seva sang duguin a llocs amagats*. La sang de Tiamat personificació de la mar, era, incontrovertiblement aigua, i la tramuntana va portar-la naturalment al Sur, cap al golf Pèrsic o a la Mar Vermella o bé a llocs abscondits sota terra.

137. Com un peix llis va tallar-la ¿?... en dos trossos.
 138. una meitat disposà, amb ella cobrí el cel,
 139. passà un forrellat, col·locà un guarda,
 140. que no deixessin eixir les seves aigües, va ordenar-los;
 141. travessà els cels, registrà els llocs,
 142. posà's enfront de l'Apsu, l'estada d'Ea,
 143. amidà el Senyor la construcció de l'apsu,
 144. un palau semblant a ell va bastir, l'Esarra,
 145. el palau d'Esarra que edificà, com a cel,
 146. a Anu, Bel i Ea féu sojornar en ses ciutats.

137. *Com un peix llis va tallar-la (?)* Llis, traducció dubtosa de Delitzsch i de King.

138. *una meitat disposà, amb ella cobrí el cel.* Segons la narració de Berosus, temps hi hagué que tot era foscura i aigua i en aquestes foscura i aigua diversos i monstruosos animals, tots els quals eren presidits per una dona el nom de la qual era 'Oμoρχα (Ummuhubur) qui en caldaic és interpretat Θαυρα i en grec θάλασσα. Mentrestant, vingué Bel i partí la dona pel bell mig, i d'una meitat d'ella féu la terra i de l'altra meitat el cel, i exterminà els animals qui eren en ella.

139. *passà un forrellat, col·locà un guarda,* ço és: segons apar, després d'haver cobert el cel amb la meitat de Tiamat, en el mateix cel posà una porta amb forrellat, custodiada per un guarda, per tal que no caiguessin ni foraixissin les aigües.

144. *un palau semblant a ell va bastir l'Esarra.* Marduk fundà el palau de l'Esarra, semblant a l'Apsu i al cel. Mes què era l'Esarra? No és fàcil respondre a aquesta pregunta. A juí d'uns, com Jensen (KB. VI, 1, p. 344) i Winckler (Kat 3 p. 496) l'Esarra no pot significar el cel, qui ja se suposa existent i és mencionat en el v. 138; i, per consegüent, Esarra no és més que un nom poètic de la terra: a juí d'altres, com Hroznij (en *Sumerisch-babylonische Mythen von dem Gotte Ninrag*, p. 89 seg.) V. TRAB. p. 57, l'Esarra és el cosmos, el món. I això darrer apar lo més versemblable, a que l'ideograma E-SAR-RA significa *bît kissati* (casa de la totalitat), ço que sembla designar el κόσμος. I que l'activitat creadora i ordenadora de Marduk no estava constreta ni confinada a la terra ferma, ho demostra clarament la taula V, i la VII on se diu (v. 16) que Marduk va establir per als déus els cels resplendents i (v. 115) que *creà el cel* i féu la terra. Ajusti's a això que en el darrer verset d'aquesta taula IV, es diu que Marduk féu habitar a Anu, Bel i Ea en les seves ciutats, i aquestes ciutats no sembla probable que sien els temples, o les ciutats terrenes construïdes pels homes; posat que, només més endavant en la taula VI, és relatada la creació de l'home per ço que sia erigit el culte dels déus i per tal de *transformar* els carnis dels déus. I així no sembla creïble que ja en el v. 146 de la taula IV es tracti de ciutats construïdes pels homes. De tot lo qual es dedueix amb força probabilitat que l'Esarra és realment la *casa de la totalitat*, el món, l'univers, en quant comprèn no solament la terra ferma, ans encara el cel estrellat qui termeneja per dalt amb el cel superior, i per baix amb l'Apsu, i és d'aquesta manera semblant a l'Apsu i al cel.

146. *a Anu, Bel i Ea féu sojornar en ses ciutats.* Com havem ja donat a entendre, aquestes ciutats no són construïdes pels homes, sinó que probablement són les tres regions, la superior del cel suprem, regió d'Anu; la mitja o sia l'Esarra qui abarca la terra, i el món sideral, regió de Bel o En-lil, i finalment l'Apsu o abisme, regió d'Ea.

TAULA V

1. Va construir un sojorn per als grans déus.
2. Les estrelles sa imatge, els *lumasi* col·locà,
3. determinà l'any, dividí les seves seccions;
4. per als dotze mesos tres estels disposà,
5. Després que dels dies hagué formades les imatges,
6. féu el sojorn de Nibiru per a regular son conjunt,
7. per ço que cap no en manqui ni s'esgarriï.
8. El sojorn d'En-lil i d'Ea (var. Anu) prop d'ell el fixà.
9. Obrí grans portes a ambdós costats,
10. afermà més el forrellat a l'esquerra i a la dreta,
11. Dins posà les regions superiors.

1. En aquest primer fragment de la taula V és descrita l'obra ordenadora de Bel-Marduk en el cel estelat, la fixació dels estels i determinació de la llur carrera i lleis, la determinació dels anys, mesos, dies; la formació de la lluna i determinació de les seves lleis i fases, taula V, 1-26. Comparant aquesta descripció amb la mosaicca, Gen. 1, 14-18, hom nota que és aquesta més llarga i minuciosa; és com una barreja d'errors politeïstes i d'idees astronòmiques dels babilonis, de difícil intel·ligència per nosaltres, mentre que la descripció bíblica, més sòbria i més general, però clara i precisa, estableix que el sol, la lluna, i els estels són obra de Déu, creatures de Déu, i que han estat posats per Déu en el cel, perquè lluïssin damunt la terra, perquè destriessin el dia de la nit, i determinessin els temps, els dies i els anys.

1. *per als grans déus.* Ell, Marduk, va construir en el cel un sojorn per als grans déus.

2. *Les estrelles sa imatge, els "lumasi" col·locà.* Els *lumasi* senyalen en els textos astronòmics una sèrie de set estels qui són com una semblança o representació dels déus segons Hommel i Jensen (*Kosmologia*) p. 47; K_B, VI, 1, p. 345) els quals segueix D'orme (TRAB. p. 58): aquests estels pertanyen a les constel·lacions del zodíac. Així s'explicaria el culte que els babilonis i, seguint llur exemple els mals israelïtes, retien als signes del zodíac. 4 Reg. 25, 5.

4. *per als dotze mesos, tres estels disposà.* El sentit d'aquest vers és ambigu; pot significar adés que Marduk posà tres estels per als dotze mesos, com dividint l'any en tres parts; adés que disposà tres estels per a cada mes, és a dir 36 estels qui divideixen el zodíac, 4 Reg. 23, 5.

5. *dels dies de l'any hagué formades les imatges;* segons això cada dia de l'any tenia la seva corresponent imatge en el cel.

6. *féu el sojorn de Nibiru, per a regular son conjunt.* Nibiru és el planeta Júpiter qui regula la carrera i la marxa dels astres, detura llur camí, taula VII, 110. I és que dels cinc planetes coneguts dels antics l'òrbita de Júpiter és la qui menys s'aparta de l'eclíptica.

9. *Obrí grans portes a ambdós costats.* "El cel és com un palau: dues portes en ell s'obren, a ambdós costats, l'una enfront l'altra. Per aquestes portes passa el sol quan surt i quan se pon, com es diu en un himne a Samas, Jastrow, RAB. I, p. 247. "Oh Samas, del fonament del cel tu surts, el forrellat del cel resplendent tu obres, la porta del cel tu obres: O Samas, damunt el món alça la testa..."

11. *Dins posà les regions superiors:* la sumitat del cel.

12. Féu resplendir Sin, li confià la nit,
13. escolli-la com a cos nocturn per a regular els dies,
14. cada mes sens falta com corona va formar-la :
15. "En el començ del mes per a resplendir damunt la terra
16. "corns mostraràs per a determinar els sis dies,
17. "a cada setè dia la corona pel bell mig partiràs ;
18. "en el catorzè dia posa't enfront... .. la meitat.
19. "Quan el sol en el fonament del cel
20. "... part, resplendeix darrera ell
21. "... al camí del sol vora...
22. "El dia X posa't enfront, sies la segona després del sol.
23. "...un senyal per a.
24. "...vora, jutja el jui
25. "... .. per a destruir,
26. "... .. a mi...

(Llacuna en el text)

66.
67. destrueixen... ..
68. després que... ..
69. en l'Esaggil... ..
70. per a fixar... ..
71. el sojorn... ..
72. els déus grans... ..
73. els déus... ..
74. rebé... ..
75. el llaç que féu veieren els déus ;
76. veieren l'arc, com era artístic *son treball* ;
77. l'obra que féu, l'exalcen...
78. exalçà'l Anu en l'assemblea dels déus...

12. *Féu resplendir Sin, li confià la nit.* El déu Sin és la lluna ; Marduk li confià la nit. V. Gen. I, 16.

13. *per a regular els dies :* per a regular els dies del mes amb ses fases, segons que llegim a continuació.

14. *com corona va formar-la.* Es la lluna nova. Llavors segueix la determinació de les fases llunars, quart creixent, lluna plena, etc.

19. *en el fonament del cel.* El fonament del cel és probablement l'horitzó per mitjà del qual sembla com si descansés damunt la terra tota la volta del cel. I així es diu que el sol ix des del fonament del cel. V. Kb. VI. I p. 350, 348. Dhorme TRAB, p. 61.

69. *en l'Esaggil.* L'Esaggil és el temple de Marduk a Babilònia.

75. *el llaç que féu veieren els déus.* Aquest fragment, del qual són només conservats aquests pocs versos, qui tinguin sentit perfecte, descriu l'exaltació i col·locació en el cel de les armes victorioses de Marduk, el llaç, l'arc.

79. besà l'arc, ell...
80. nomenà així *els noms* de l'arc:
81. "Llarg fust", sia son nom; el segon "..."
82. El terç nom d'ell "Estel-arc", en el cel...
83. fixà son sojorn...
84. després que els destins de...
85. posà un soli...
86. ... en el cel
87.

TAULA VI

1. Quan Marduk la paraula dels déus oí,
2. son cor el mogué, artístiques coses va concebre.
3. A Ea digué la paraula de sa boca;
4. lo que en son cor meditava, ho comunicà...
5. "Aglevaré ma sang, ossos...
6. "Suscitaré el "lugallu", "home sia son nom.
7. "Crearé el "lugallu", l'home.
8. "Atorga-li el culte dels déus, sien els déus contents

82. "Estel-arc". Aquest estel-arc és ben segur Siri. V. KAT. 3, p. 426.

1. D'aquesta taula es conserven només dos fragments: el principi dissortadament molt incomplet i defectuós, on se tracta de la creació de l'home, taula VI. 1-20, i el final qui ve a ésser com una introducció a la proclamació dels noms de Marduk, de que es tracta en la taula setena, taula VI, 140-146. Amb aquesta narració de la creació de l'home pot comparar-se la del text bíblic. Gen. 1, 26-28, II, 7.

5. *Aglevaré ma sang.* Es ací exposada la matèria de que ha d'ésser l'home format. Per la sagrada Escripura sabem que Déu creà l'home a la seva imatge i semblança, Gen. 1, 27 i que va formar-lo del fang de la terra i alenà damunt la seva faç un alè vital i quedà fet l'home en persona vivent, Gen. II, 7. També els babilonis, adoctrinats indubtablement per la tradició, reconeixien en l'home quelcom de diví, i, parionament, sa procedència terrena. Segons aquest vers i segons la narració de Berosus, els homes són formats de *sang de Bel-Marduk* aplegada i barrejada amb la terra. V. Introducció p. 10. També la deessa Aruru per a crear Ea-bani forma en son cor *una imatge d'Anu* el déu suprem, es renta les mans, trenca fang, el llença al camp i forma Ea-bani, l'heroi (*Epoieia de Gūgames*, taula I, col. 2, v. 33, 34. V. TRAB. p. 188). Parionament, Ea per a crear Asusunamir forma una imatge en son cor savi (*Davallada d'Istar als inferns*. Revers, II, 12, V. TRAB p. 336).

8. *Sostinguís el culte dels déus.* Es ací indicat el fi de la creació de l'home. Marduk resol de crear l'home per ço que existeixi i es conservi i resplendeixi el culte dels déus, per a transformar les sendes dels déus, per ço que aquests vinguin a la terra; i això mateix es diu en la cosmogonia caldaica, que Marduk crea els homes per tal de fer habitar els déus en un sojorn qui alegra el cor, ço és: en els temples. (V. Cosmogonia caldaica v. 19, 20; TRAB. p. 86-10); i això sembla atribuir a Déu mires interessades en la creació de l'home. Per contra la narració mosaica cap fi particular no atribueix a Déu en la creació de

9. "Els camins dels déus sàviament romanguin ordenats.
10. "Amb el mateix culte sien honorats, dividits en dues parts.
11. Respongué Ea, digué-li
12. Proposant-li un consell, amb què aplaqués els déus.
13. Sia sacrificat un d'ells, son germà.
14. Sia mort, per ço que l'home sia format.
15. Apleguin-se els déus grans.
16. Sia aquell castigat, mes ells conservats."
17. Llavors Marduk aplega els grans déus.
18. Amablement els invita i els congrega.
19. Obre ell la seva boca, i els déus l'escolten.
20. "Veritable romandrà, ço que abans diguí,
21. "Ço qui és ferm amb jurament, ho sancionaré dintre meu.
22. "Qui fou, qui promogué la brega?
23. "Atià a Tiamat a la brega, la concità al combat?
24. "Sia sacrificat, qui provocà la guerra.
25. "Ell sia castigat; vosaltres tranquil·lament asseieu-vos."
26. Respongueren els déus celestials, els grans déus:
27. Kingu fou, qui promogué la sedició.
28. "Atià a Tiamat a la brega, la concità al combat."
29. Lligat el menaren davant Ea.
30. Donaren-li la pena, tallaren-li les venes.
31. De sa sang creà l'home.
32. Confia-li el culte dels déus, els déus alliberà.

(Llacuna en el text)

139.
140. com... ..
141. alegraren-se... ..

l'home. Déu el crea per la seva sola bonesa i lliberalitat, el crea com imatge d'Eil, com a rei i senyor del món visible; el crea per ço que domini damunt els peixos de la mar i les aus del cel i tots els animals qui es mouen damunt la terra, Gen. 1-26. Ver és i cert, i així es dedueix de les Sagrades Lletres, que Déu va fer totes les coses, i també l'home per amor de Si mateix per a la seva glòria, no però de manera que fos mogut a crear-lo per qualche objecte o interès particular. Altre fi de la creació de l'home sembla indicar-se en la taula VII. v. 28, 29. Marduk crea la humanitat per a deslliurar els déus sos enemics qui eren captius. Es de ben mal penetrar el sentit d'aquestes paraules. Sia però comsevulla, semblen elles atribuir a la humanitat una missió salvadora. Mes aquesta missió salvadora i llibertadora per a salvar i llibertar, no els déus captius ans l'home caigut, no era missió pròpia de la humanitat en general, sinó de la descendència de la dona. V. Gen. 3-15.

32. Aquests versos compresos entre els nn. 6 i 32 pertanyen al fragment nou, de la formació de l'home, traduït de la versió llatina publicada pel P. Deimel al "Verbum Domini" v. 3, p. 156.

142. en l'Ûsukkinna determinaren...
 143. del fill, l'heroi son venjador...
 144. "Nosaltres, que el proveïdor..."
 145. Assegueren-se, en l'assemblea nomenaren...
 146. son nom tots ells proclamaren...

TAULA VII

1. ASARI qui atorga les meses, *qui assegura el clos,*
2. qui crea els cereals i les plantes, *qui fa créixer els llegums;*
3. ASARU-ALIM qui en la casa del consell és notable, *insigne en el consell.*
4. els déus el veneren, concebeixen temor.
5. ASARU-ALIM-NUNNA, el gran, *llum del pare qui l'infantà,*
6. qui regula els decrets d'Anu, de Bel...
7. ell, son proveïdor, qui determina...
8. les provisions del qual són l'abundància, *surt...*
9. TUTU, el creador de la renovació llur, *ell.*
10. Sia pur son santuari, ells *apaivaguin-se;*
11. faci un encantament, els déus *es calmaran,*
12. furiosament ataquin, rebutjarà *sa escamesa.*
13. Exalçat sia en l'assemblea dels déus...
14. Cap dels déus *a ell no s'iguali.*
15. TUTU ZI-UKKIN, vida de la multitud *dels déus,*
16. qui ha establert per als déus els cels brillants,
17. emprengueren son camí, determinaren...
18. no sien en oblit ses obres entre els homes...
19. TUTU ZI-AZAG en terç lloc el nomenaren, qui efectua la purificació.
20. el déu del vent bo, el senyor del favor i de la benevolença,
21. qui produeix l'abundància i la plenitud, qui estableix l'opulència,
22. qui lo poc canvia en molt.

1. Aquesta taula VII, la qual dissortadament ha arribat fins a nosaltres bon xic incompleta, conté els noms, títols i privilegis que els déus donen a Marduk, taula VII 1-124, i termina amb una mena d'epíleg qui recomana la memòria i la difusió del nom de Marduk i de ses meravelloses prohomenies i acaba amb les lloances de l'heroi, taula VII, 125-142. Els noms de Marduk sumèrics solen anar seguits d'una traducció o explicació en assiri. Gràcies a aquesta taula sabem moltes altres obres de Marduk, qui creà els cereals i les plantes (v. 2), qui establí per als déus els cels esplendorosos (v. 16), qui creà el cel i féu la terra (v. 115) etc.

3. ASARU-ALIM; ALIM significa *Kabtu*, ço és: seriós, notable, respectable.
5. ASARU-ALIM-NUNNA; NUN significa *rubu*, ço és: gran.
9. TUTU; TU significa *aladu* (infantar), *banu* (edificar, crear).

23. En la necessitat extrema havem experimentat son alè benefactor;
 24. diguin: "sia exalçat", sotmetin-se a sa obediència.
 25. TUTU AGA-AZAG, en quart lloc, els homes el magnifiquin,
 26. Senyor de l'encantament pur, qui vivifica els morts.
 27. Qui dels déus captius hagué misericòrdia,
 28. el jou imposat tragué als déus sos enemics,
 29. per tal d'alliberar-los creà la humanitat.
 30. El misericordiós, a qui pertoca donar vida,
 31. sien fermes, no sien en oblit ses paraules,
 32. en boca dels caps negres que crearen ses mans.
 33. TUTU TU-AZAG, en cinquè lloc, son encantament pur sa boca pronuncii
 34. el qui per son encantament pur ha bandejat tots els mals.
 35. SAG-ZU qui coneix el cor dels déus, qui veu llur interior,
 36. a qui obra mal no se l'emporta,
 37. qui estableix l'assemblea dels déus,... son cor,
 38. qui sotmet el rebel... ..
 39. qui regula la justícia, *scrva la rectitud*,
 40. que la rebel·lió... ..
 41. TUTU ZI-SI... ..
 42. qui fa cessar la violència... ..
 43. TUTU SUH-KUR, en terç lloc, *qui fa fugir els enemics*,
 44. qui esbulla els seus plans... ..
 45. qui destrueix la totalitat dels malfactors... ..

Fragment K 12,830. (V. King. STC., t. I, pàg. 163).

a) *Nomenà les regions del món, creà els caps negres.*

23. *havem experimentat son alè benefactor*; literalment: *son vent bo*.

15. TUTU AGA-AZAG. AGA significa corona: Az esplendor, esplendorós.

29. *per tal alliberar-los, creà la humanitat*. Són de notar aquests versos 27-23, on es diu que Marduk hagué compassió dels déus captius, que els llevà el jou qui pesava damunt ells, i per a fer-los lliures creà la humanitat. Els déus enemics que Marduk perdona, són els que ell havia vençut, els qui es rebel·laren contra els déus del cel. Quisvulla sia la interpretació que es doni a aquests versos, apar deduir-se dels mateixos que els babilonis donaven a la humanitat, o millor, que li reconeixien una missió salvadora. A la veritat, de la descendència de la humanitat havia d'eixir el restaurador de l'humanal llinatge, qui havia de deslliurar i salvar l'home caigut qui s'havia rebel·lat contra Déu. Gen. 3-15.

30. *a qui pertoca donar vida*; literalment: *que el vivificar està en ell*.

32. *en boca dels caps negres*. Les testes negres són els homes.

33. TUTU TU-AZAG: TU 8 (signe diferent del TU de Tu-tu) significa *sip̄tu* (encantament, conjur).

35. SAG-ZU. SAG significa *libbu* (cor); ZU significa *lamadu* (apendre), *idu* (conèixer, saber).

41. TUTU SUH-KUR. SUH significa *nasahu* (esquivar); KUR, *aabu* (enemic).

45. Després d'aquest vers segueix una llacuna on cal ben segur col·locar els fragments k 12,830, k 13, 761, k 13, 337, la traducció dels quals donem.

Fragment K 12,830. Aquest fragment té set línies, només però són aprofitables les dues primeres.

b) Sobre ell la inteHigència

c)

Fragment K, 13,76I. (V. King. STC., t. I, pàg. 164).

(10) α)

β) Flama... ..

γ) A-GIL... ..

δ) creador *de la terra*... ..

ε) ZULUMMU... ..

ζ) qui dóna consell i tot lo que... ..

η) MUMMU creador...

θ) MULIL, els cels...

ι) qui amb la força... ..

κ) GISKUL, qui... ..

(10) λ) destructor, dels déus... ..

μ) LUGAL-AB... ..

ν) qui en... ..

ξ) PAPSUKAL... ..

ο) qui en... ..

π)

Fragment K 8,519 i K 13,337. (V. King. STC., t. I. pàg. 165).

A')

B')

C') *el primer* de la totalitat dels senyors,

D') enlairat és son poder

E') SUGAL-DURMAH, *rei de l'estol* dels déus, senyor dels reis,

F') qui en una mansió reial és magnificat,

G') entre els déus molt excels

H') ADUNUNNA, conseller d'Ea, creador dels déus sos pares,

I') que al grau de sa grandesa

J') cap déu no iguala.

K') Dul-azag, el féu conèixer,

L') sa estada és pura,

M') de l'inintelligent SUGAL-DUL-AZAG,

N') enlairat és el seu poder,

O') ells... a l'interior de Tiamat,

η) *Mummu ban Kala*. Mummu creador de totes les coses és un renom d'Ea, qui és ací transferit a Marduk.

(10) λ) El signe (10) és en l'original, i és repetit cada deu versos. (V. l'anterior).

e') SUGAL-DURMAH: SUGAL significa *sarru* (rei); DUR-MAH ben segur significa colla.

h') ADU-NUNNA: A-DU significa *alaktu* (camí); NUN-NA, significa *rubú* (gran).

k') DUL-AZAG: DUL, significa *subtu* (seient, sojorn); AZAG, esplendor, esplendorós, clar, pur.

P') de la lluita

... ..

105. ell.

106. ... estel *qui en els cels lluu.*

107. Posseeixi el passat i l'esdevenidor, el vegin ells.

108. Qui a dintre Tiamat passà sens reposar.

109. sia son nom NIBIRU invasor de son interior.

110. Dels estels del cel els camins deturi,

111. com un ramat pasturi els déus tots ensems.

112. Empresoni a Tiamat, sa vida escurci i extingeixi.

113. En la successió dels homes, en la vellesa dels dies,

114. oït sia incessantment, transmès sia a l'eternitat.

115. Per ço com creà el cel, féu la terra.

116. SENYOR DE LES TERRES son nom apellà el pare En-lil.

117. Amb nom el cridaren tots els Igigi.

118. Ea l'oí, son cor va alegrar-se.

119. "Aquell el nom del qual sos pares exalçaren.

120. "ell, com jo, EA sia son nom.

121. "El conjunt de tots els meus decrets, ell els transmeti,

122. "La totalitat de mos preceptes, ell els repeteixi."

123. Amb nom de cinquanta els grans déus

124. sos cinquanta noms apellaren, exaltaren son camí.

125. sia això après. El vell faci'l conèixer,

126. el savi, l'intel·ligent, ensems el confereixin;

127. repeteixi'l el pare, a son fill el faci retenir

110. *Dels estels del cel el caminar deturi.* Tal és l'ofici de Nibiru, com se veu per la taula V, 6, 7.

112. *Empresoni a Tiamat, sa vida escurci i extingeixi;* o segons una variant, son tresor estregui i extingeixi. Aquestes paraules expressen el desig de que continuï i sia perpetuada la lluita de Marduk amb Tiamat, o més aviat, a que la lluita era de si mateixa perillosa i terrible i fou per a Marduk treballosa, taula IV, 135, el desig de que continuï i sigui perpetuat el triomf de Marduk sobre Tiamat. Es possible que aquest triomf es considerés perpetuat i gravat en el cel per mitjà de la representació astral de la lluita en la manera que veiérem en la taula V, que les armes de Marduk eren coHocades en el cel i convertides en estels (taula V, 67-86); que la lluita contra Tiamat i Kingu la consideraven els babilonis com representada en el cel, sembla provar-ho el text que adueix King (STC, t. I, p. 208 sg.).

115. *Per ço com creà el cel, féu la terra.* Pròpiament: *creà l'espai, va fer la terra ferma.*

123. *Amb nom de cinquanta els grans déus,* ço és: donaren-li el nom de cinquanta com resum i compendi dels seus cinquanta noms. El nom de cinquanta era el títol del déu Ninib, el déu *minu* (ço és, 50), qui és ací transferit a Marduk.

124. *sos cinquanta noms apellaren.* Els déus donen a Marduk sos propis noms i enfront ells romanen com obscureïts i eclipsats. Mes no es perdé amb això el llur culte i veneració, ans encara el mateix culte del Déu Bel, qui fou el que més eclipsat va romandre per la glòria de Marduk, es conservà fins als darrers temps de l'imperi babilònic. Els babilonis anaren essent politeïstes, no renunciaren als altres déus, no digueren: Marduk només és déu. i altre déu no hi ha fora Marduk. Mes, si ho haguessin dit, haurien estat llavors

128. del pastor i del rabadà obri's llur oïment,
 129. de gran goig alegri's en el senyor dels déus, Marduk
 130. sa terra ell fertilitzi; sia ell sens perill.
 131. Ferma és sa paraula, sos manaments no falleixen.
 132. Lo que surt de sa boca, cap déu no ho anulla,
 133. Dóna un cop d'ull, no acota la testa
 134. En entujar-se, a son enuig cap déu no resisteix.
 135. Ample és el seu cor, ample son esperit.
 136. Qui de pecat i de delictes davant ell...
 137. Els del manament parlaren els primers al seu davant
 138. ... a... ...
 139. Marduk, els déus...
 140. el nom... ..
 141. ... prengueren... ..
 142.

veritables monoteïstes? No ho haurien estat, per ço com el veritable monoteïsmisme consisteix en adorar i reconèixer l'únic Déu existent i possible, l'únic déu vertader i superior a tota la creació. Perquè els babilonis, negant el culte a les altres divinitats i reconeixent per Déu a Marduk només, haurien deixat, és cert, molts déus falsos, no però haurien trobat el déu veritable: i és que els babilonis no podien reconèixer el déu veritable en cap dels déus del seu panteon, tal com les llurs errònies i absurdes mitologies els el representaven, ni en Marduk qui devia la seva dignitat eminent i el seu lloc de sobirà a la benèvola concessió de déus més grans que ell, ni en Anu i Ea qui fugiren espaordits enfront Tiamat, ni en cap d'aquelles deïtats espúries, filles del caos primitiu. Amb tot i haver reunit en son panteon un gran nombre de déus, els babilonis no tenien déu, estaven sense déu en el món. Eph. 2, 12; i és que confonien el creador amb la creatura, Rom. 1, 23-25, i, entre les vanitats de llurs especulacions mitològiques, obscureïda la raó havia perduda *la vera noció* de la divinitat. Per tal de trobar-la calia'ls guiar-se per la tènue llum de la raó humana, la qual per mitjà de les coses visibles els feia conèixer la divinitat i virtut sempiterna de Déu invisible, Rom. 1, 20: o bé els calia obrir els ulls a la veu de la revelació divina. El monoteïsmisme requeria llum en l'enteniment per a conèixer a Déu, i fermesa en la voluntat per a confessar-lo. Per tant, el pas del politeïsmisme al monoteïsmisme en comptes d'ésser cosa molt fàcila com alguns imaginaren, era, per contra, molt difícil, tan difícil que, fins i tot aparegut que fou en la terra el Verb encarnat i havent patit i mort pels homes, el passar al monoteïsmisme va costar a la humanitat més de tres cents anys de persecucions i de lluites.